

*Revistă cofinanțată de Consiliul Județean
Timiș*

COLEGIUL NAȚIONAL
„CONSTANTIN DIACONOVICI LOGA”
Bd. C.D. Loga, Nr.37, 300020, Timișoara, Timișoara
Tel-Fax: 0256 491873, 0256 492694
CUI: 2487752, email: cdloga@loga.ro, web: www.cdloga.ro

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

CENTRUL DE CULTURĂ ȘI
ARTĂ AL JUDEȚULUI TIMIȘ

LA CEAS DE
SĂRBĂTOARE

Nr. 1

Decembrie
2018

FILE DE ISTORIE

FĂURITORI AI MARII UNIRI DE LA 1 DECEMBRIE 1918

Cel mai important moment al istoriei moderne a României, visul de veacuri al multor generații de români, plătit cu jertfe și suferințe, s-a împlinit prin actul istoric de la 1 Decembrie 1918 care proclamă unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România, sub coroana regelui Ferdinand.

Unirea tuturor românilor într-un singur stat a fost un proces de durată care a angrenat o mulțime de oameni din toate straturile societății; a presupus riscuri și dificultăți; a fost rodul puternicei solidarități a neamului românesc și expresia voinței liber exprimate a întregii națiuni române. Neîndoielnic, această operă, imperios necesară, a fost și rezultanta abilității diplomatice, a inteligenței politice a unor oameni providențiali.

Personalități vizionare, de înaltă ținută morală, decizi și neșovăielnici în a se sacrifica pentru binele conțraților, aceștia au făcut posibilă atingerea țelului dorit. Nu putem exclude nici contextul extern generat de evenimentele consumate la finele Primului Război Mondial: destrămarea Imperiului Austro-Ungar și a Imperiului Țarist care vor permite României întregirea frontierelor sale atât la Vest, cât și la Est.

Ferdinand I al ROMÂNIEI (1865 – 1927)

„Cea dintâi grijă a noastră a fost ca neamul, în fruntea căruia M-a așezat pronia cerească, să nu piarză prilejul de a-și

asigura dreptul de a trăi netrunchiat și de sine stătător”.

Nepot de frate al primului rege al României, Carol I, Ferdinand a preluat tronul în octombrie 1914, în contextul izbucnirii Primului Război Mondial. Deși rudă cu familia imperială ce conducea Germania, Hohenzollern, Ferdinand a hotărât, împreună cu Consiliul de Coroană din 14/27 august 1916, intrarea României în Primul Război Mondial de partea Antantei, împotriva Germaniei și Austro-Ungariei, realizând astfel pasul decisiv pentru împlinirea idealului României Mari. În ciuda înfrângerii din 1916, a ocupării a jumătate de țară, a refugului în

Moldova și a greutăților, Regele și-a păstrat credința în biruință. În 1917, în ajunul grelelor bătălii de la Mărăști, Mărășești și Oituz, regele Ferdinand le-a promis soldaților acordarea de pământ și dreptul de vot. Angajamentul Regelui a fost susținut de Parlamentul din Iași. Silit de retragerea Rusiei revoluționare din conflict să încheie armistițiul, Ferdinand a perseverat și și-a păstrat speranța în victoria finală a războiului. Unirea Basarabiei cu Regatul României a fost primul act care a confirmat nădejtile Regelui. Au urmat rezoluțiile de unire ale Bucovinei și Transilvaniei. Astfel, sub conducerea regelui Ferdinand I, Basarabia și Bucovina reveneau la România, iar Transilvania se unea cu Vechiul Regat, motiv pentru care Regele a fost numit cu temei Ferdinand Întregitorul. După Unire, regele Ferdinand a căutat să cunoască personal noile provincii și a întreprins vizite și turnee în Ardeal (mai 1920), Bucovina și Basarabia (mai 1920), fiind prezent la deschiderea a numeroase instituții de învățământ superior și a altor instituții culturale, unindu-i pe români prin simpla sa prezență. În anul 1922, pe data de 15 octombrie, printr-o ceremonie spectaculoasă, regele Ferdinand și regina Maria au fost încoronați simbolic ca suverani ai României Mari, în Catedrala Reîntregirii din Alba Iulia, orașul care avea să trăiască a doua Mare Unire.

În timpul domniei sale au fost realizate reforma agrară, electorală și s-a elaborat Constituția din 1923, baza sistemului democratic și parlamentar al României interbelice. Regele Ferdinand a impus respectul și prestigiul Casei Regale a României, fiind prețuit în țară și în străinătate. Este înmormântat la Curtea de Argeș.

REGINA MARIA A ROMÂNIEI (1875 – 1938)

„...v-am iubit cu toată puterea inimii mele și dragostea mea a fost puternică, plină de avânt.”

Născută Marie Alexandra Victoria de Saxa-Coburg și Gotha, nepoată a reginei Victoria a Marii Britanii și a țarului Alexandru al II-lea al Rusiei, Maria a fost regină a României între 1914-1927. La 15 octombrie 1922 a fost încoronată simbolic regină a României Mari. A intrat în familia regală română prin căsătoria din 1892 cu principele Ferdinand I, moștenitor al tronului României.

Fire voluntară și activă, cu certe calități diplomatice, înzestrată cu un remarcabil simț artistic, dovedit în decorarea Castelului Peleşor, a reședințelor regale de la Bran și Balcic, Maria a promovat arta populară românească prin costumele tradiționale pe care le purta.

Încă din primii ani, principesa Maria a acționat pentru consolidarea relațiilor româno-britanice și pentru îndepărtarea României de Tripla Alianță și apropierea de Tripla Înțelegere/

Antanta. În perioada Primului Război Mondial, în condițiile grele ale refugului din Moldova, în 1917, o regăsim, ca soră de caritate, în spitalele militare și pe front, vizitând răniții, acordând ajutor și alinare, tratând bolnavii de tifos exantematic, fără a se teme de riscuri.

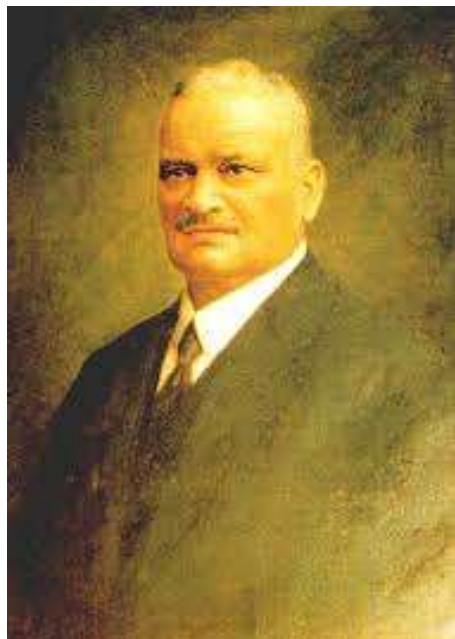

Această implicare, izvorâtă dintr-un profund sentiment al datoriei, i-a adus renumele de „mama răniților” și respectul soldaților români. După încheierea Primului Război Mondial, regina a luptat pentru recunoașterea internațională a statului român reîntregit, participând neobosită la întâlniri diplomatice cu lideri occidentali și la intense campanii de presă.

După moartea regelui Ferdinand și mai ales după instalarea pe tron a lui Carol al II-lea, Regina Maria a fost izolată și scoasă din viața politică. A murit în 1938 și a fost înmormântată la Curtea de Argeș, lăsând în urmă imaginea unei figuri luminoase, iubite, stimate și admirate de poporul ei și foarte respectate în străinătate.

ȘTEFAN CICIO- POP (1865 – 1934)

Ștefan Cicio- Pop a fost jurist și om politic, membru al PNR și mai apoi al PNȚ. Încă din 1905, în calitate de reprezentant al noii generații a determinat schimbarea tacticii PNR.

În activitatea parlamentară, ca deputat român în Parlamentul de la Budapesta, a colaborat cu grupul minorităților naționale.

A fost participant activ la Marea Unire din 1918, ca membru al Consiliului Național Român Central, din partea PNR, vicepreședinte al Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, membru al Consiliului Dirigent, deținând portofoliul apărării. La Alba Iulia, în acea zi a împlinirii idealului național de unire a Transilvaniei cu Regatul României, Ștefan Cicio Pop a fost ales între cei 15 membri ai Consiliului Dirigent, cu atribuții de guvern provizoriu al Transilvaniei, el ocupându-se de resortul Armatei și al Siguranței publice. După Unire, a fost ales deputat, în 1919, în primul

parlament al României Mari, ocupând și funcția de președinte al Consiliului de Miniștri atunci când titularul, Alexandru Vaida-Voevod, a fost plecat la Conferința de Pace de la Paris. Pe 1 decembrie 1918, Ștefan Cicio-Pop a avut onoarea de a deschide lucrările, iar apoi a activat în Consiliul Dirigent pentru a pregăti unirea administrativă cu Vechiul Regat.

Rolul lui Ștefan Cicio Pop a fost unul covârșitor, el a ocupat funcția de președinte al Consiliului Național Român Central, în timpul lunilor octombrie-noiembrie 1918, un adevărat guvern al românilor, cu sediul la Arad, înzestrat cu autoritatea necesară protejării, îndrumării și organizării națiunii pentru Unirea cea Mare.

IULIU HOSSU (1885 – 1970)

Reprezentant de seamă al vieții spiritual din Transilvania, Iuliu Hossu a fost numit episcop greco-catolic de Cluj-Gherla în 1917.

Alături de predecesorii săi, episcopul Iuliu Hossu a contribuit

decisiv la unirea Transilvaniei cu țara-mamă.

După terminarea Primului Război Mondial, noua situație mondială favoriza formarea statelor naționale. Prin urmare, românii din Transilvania, Banat și Ungaria și-au format organe politice proprii, așteptând momentul prielnic înfăptuirii unirii politice cu România. La 1 decembrie 1918, la Alba Iulia, din încredințarea Marelui Sfat al Națiunii, în care deținea funcția de vicepreședinte, episcopul Iuliu Hossu, a vestit lumii Unirea tuturor românilor, prin citirea Declarației de Unire. „Astăzi, prin hotărârea noastră, se înfăptuiește România Mare, una și nedespărțită, rostind fericiți toți românii de pe aceste plaiuri: *Ne unim pe veci cu Țara-Mamă, România. A biruit Dreptatea. Acesta-i ceasul dreptății lui Dumnezeu și al răsplătirii Lui pentru suferințele veacurilor purtate de un neam, cu credință în Dumnezeu și cu nădejdea în dreptatea Lui*”, a spus Iuliu Hossu. „*Pe cum ne vedeți aici îmbrățișați frățește, așa să rămână îmbrățișați pe veci toți frații români*”, a spus Iuliu Hossu după citirea declarației. În ziua următoare este ales în delegația celor patru membri, doi uniți (Iuliu Hossu, Alexandru Vaida-Voevod) și doi ortodocși (Miron Cristea, Vasile Goldiș) pentru a prezenta la București, Regelui Ferdinand, hotărârile Adunării Naționale. În calitate de senator de drept al României întregite, activitatea sa parlamentară a vizat probleme vitale ale țării precum: întărirea unității naționale, apărarea integrității teritoriale, apărarea drepturilor și libertăților Bisericii.

VASILE GOLDIȘ (1862 – 1934)

„Unirea tuturor românilor într-un singur stat este cea mai firească pretenție a civilizației”.

Activist politic și publicist redutabil s-a afirmat ca membru al grupului „neoactivist” din Arad care își publica ideile în ziarul „Tribuna poporului”. Animat de ideea de libertate și afirmare a națiunii române din Ardeal, a activat ca deputat al PNR în Parlamentul de la Budapesta între anii 1906-1910, remarcându-se prin energia discursurilor. În preajma Primului Război Mondial, a condus ziarul „Românul” din Arad care devenise, după 1912, portavocea luptei naționale. În 1916, V. Goldiș a refuzat să semneze declarația de fidelitate față de autoritățile maghiare în condițiile intensificării luptei naționale. La 1 decembrie 1918 a citit discursul solemn în cadrul Adunării Delegaților și a supus aprobării „Rezoluția de Unire”. După 1918, Vasile Goldiș a activat ca deputat al PNR, ministru și membru de onoare al Academiei Române.

ALEXANDRU VAIDA-VOEVOD (1872 – 1950)

„Problema noastră nu e altceva decât o latură a democrației, dar adevărata democrație nu se poate înlăptui înainte de a se soluționa chestiunile naționale”.

Reprezentant al generației de români ardeleni care, prin dinamismul ei, a determinat schimbarea tacticii și a programului PNR după anul 1905. Deși, inițial, a fost adeptul unei soluții federaliste care trebuia să amelioreze situația naționalităților din Imperiul Austro-Ungar, ulterior a devenit un activist al unității naționale. După lucrările Comitetului Executiv al PNR de la Oradea din septembrie/octombrie 1918, a fost elaborată o rezoluție. În data de 5/18 octombrie Vaida-Voievod a citit Rezoluția PNR în Parlamentul de la Budapesta. Discursul a reprezentat un puternic act de acuzare la adresa politicii de oprimare națională din imperiu, solicitând așezarea națiunii române din Austro-Ungaria „printre națiunile libere”. În lunile următoare, va activa ca membru al Comitetului de acțiune al PNR,

cu sediul la Arad, care a pregătit festivitățile de la Alba Iulia. La 1 decembrie 1918 a participat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, propunând componența Marelui Sfat Național, organism cu caracter legislativ. După Marea Unire, a fost membru al Consiliului Dirigent, ca șef al Resortului Extern și Presă, consiliul având menirea de a asigura unificarea administrativă a Transilvaniei și Banatului cu Vechiul Regat. În perioada interbelică a desfășurat o intensă activitate politică în calitate de deputat, ministru și prim-ministru.

CONSTANTIN STERE (1865 – 1936)

„Mersul de fier al istoriei pune asupra umerilor noștri o răspundere pe care noi n-o putem ignora cu nici un fel de sofisme”.

Jurist și om politic liberal, a activat în gruparea poporanistă, care își făcea cunoscute ideile în cadrul revistei „Viața Românească”. La începutul Primului Război Mondial a susținut ideea alianței cu Puterile

Centrale pentru a obține Basarabia și a combate pericolul rusesc. În 24 martie 1918, a călătorit la Chișinău contribuind la intensificarea sentimentelor pro-unioniste ale basarabenilor. La 27 martie, în ziua unirii Basarabiei, a fost cooptat în Sfatul Țării, pentru a asigura intensificarea acțiunilor care să ducă la unificarea deplină. La începutul lui aprilie a făcut parte din delegația care s-a deplasat la Iași și care a prezentat regelui Ferdinand I „Actul Unirii” Basarabiei cu România. În același an, între lunile aprilie-noiembrie, Constantin Stere a fost președinte al „Sfatului Țării”, desfășurând o serie de acțiuni pentru consolidarea unirii și adoptarea unor măsuri care să îmbunătățească funcționarea administrației și viața cetățenilor.

PANTELIMON HALIPPA (1883 – 1979)

Publicist talentat și om politic, a participat la acțiunile de unire a fiecărei provincii cu Vechiul Regat. S-a afirmat ca publicist la ziarul „Basarabia” și director la

În martie 1917, a fost membru fondator al Partidului Național Moldovenesc, apărut la Chișinău, partid care cerea o autonomie largă a Basarabiei. Ca deputat în „Sfatul Țării”, adoptă în 21 noiembrie/4 decembrie 1917 declarația care proclama Republica Democratică Moldovenească. În calitate de vicepreședinte al „Sfatului Țării”, în martie 1918, a luat legătura cu autoritățile române de la Iași pentru a realiza unirea Basarabiei. În 27 martie 1918 a participat la ședința „Sfatului Țării”, care a adoptat Declarația de Unire. La începutul lui aprilie, a făcut parte din delegația care s-a deplasat la Iași, pentru a-I prezenta regelui Ferdinand I Declarația de Unire. Numit președinte al „Sfatului Țării”, în noiembrie 1918, a contribuit la adoptarea legii agrare, care asigura împroprietărirea țăranilor basarabeni. Militant neobosit, a participat la acțiunile de unire din Bucovina în 15 noiembrie și Transilvania în 1 decembrie în calitate de reprezentant al Basarabiei.

ION INCULEȚ (1884 – 1940)

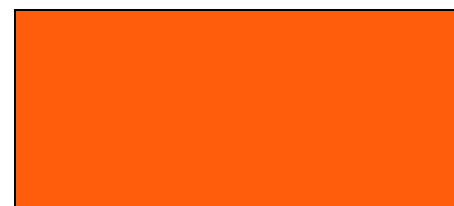
Om politic și publicist, a jucat cel mai important rol în unirea Basarabiei cu România, îndeplinind succesiv funcțiile de: Președinte al Sfatului Țării, Președinte al Republicii Democratice Moldovenești și Ministru pentru Basarabia în guvernul României. A început ca publicist la ziarul „Basarabia” în 1906, apoi la publicația „Luminătorul”, unde susținea idei în favoarea românilor basarabeni. În 1917, în calitate de

președinte al Sfatului Țării, a adoptat celebra declarație care proclama Republica Democratică Moldovenească (2/15 decembrie). La 24 ianuarie 1918 a fost proclamată independența noii republici, Ion Inculeț devenind președintele acesteia.

ION C. INCULEȚ

La începutul lunii martie 1918, a participat la delegația care s-a deplasat la Iași pentru a discuta detaliile unirii Basarabiei cu România. A prezidat celebra ședință a „Sfatului Țării”, care, la 27 martie/9 aprilie 1918 a proclamat unirea Basarabiei cu România. Ulterior, a fost membru în delegația care s-a deplasat la Iași pentru a prezenta regelui Ferdinand I Actul Unirii. La 3/16 aprilie 1918 a fost desemnat ca ministru al Basarabiei în guvernul României.

IONI. C. BRĂȚIANU (1864 – 1927)

„Fiți cât de modești pentru persoana dumneavoastră, nu fiți modești pentru poporul pe care-l reprezentați”.

Cel mai important om politic român, conform opiniei multor istorici, vlăstar demn al celebrei familii Brătianu, a trăit întreaga viață în slujba interesului național. A fost președinte al PNL între 1909-1927, deputat, ministru și prim-ministru în cinci guverne. Sfetnic apropiat al regelui Ferdinand I, a acționat, în calitate de prim-ministru, pentru apropierea României de tabăra Antantei și intrarea în război în august 1916.

După doi ani grei, Actul de unire a Transilvaniei cu România de la 18 noiembrie/ 1 decembrie 1918 a încheiat procesul de formare a statului național unitar, la care Ionel Brătianu a avut o contribuție majoră. După Marea Unire, a condus guvernul care a ratificat

actele de unire ale Transilvaniei și Bucovinei cu România. În perioada „marii guvernări liberale” (1922-1926), prim-ministru Brătianu a organizat ceremonia de încoronare a regelui Ferdinand I și a reginei Maria ca suverani ai României Mari, în octombrie 1922 și a consolidat instituțional România Mare prin adoptarea Constituției din martie 1923.

ONISIFOR GHIBU (1883 – 1972)

Pedagog și om politic, ardelean cu studii serioase la Universitatea din București, Budapesta, Strasbourg și Jena, s-a afirmat inițial ca inspector general al școlilor ortodoxe din Transilvania. Ulterior va fi editor al revistei pedagogice „Școala Moldovenească” apărută la Chișinău.

Încă de la începutul Primului Război Mondial a trecut în România. Refugiat în București între anii 1914 și 1916, colaborează cu Octavian Goga, Vasile Lucaciu și cu alți refugiați

ardeleni la o campanie intensă pentru intrarea României în război alături de Antanta împotriva Austro-Ungariei. A fost membru fondator al Partidului Național Moldovenesc din Basarabia, înființat la Chișinău în martie 1917. Tipărește „Ardealul” (la 1 octombrie 1917), prima „foaie” cu tipar latin din întreg Imperiul Rus, transformat mai apoi în cotidianul „România Nouă” (de la 24 ianuarie 1918) –, „organ de luptă pentru unirea politică a tuturor românilor”.

Considerat părintele spiritual al actului de unire, în primul număr publică marea „Declarație de unire cu România a tuturor românilor aflați în teritorii ocupate vremelnice de puteri străine”. Onisifor Ghibu se află în fruntea luptei care duce la unirea Basarabiei în 1918. În zilele următoare publicării declarației, a participat la negocierile cu guvernul român de la Iași pentru unirea Basarabiei cu România (proclamată la 27 martie 1918). Om de vastă cultură, a înființat școli basarabene și a scris lucrări care tratau problemele învățământului românesc în Basarabia. După realizarea Marii Uniri, în 1919, în calitate de Secretar General al Resortului Instrucțiunii Publice din Consiliul Dirigent a reorganizat Universitatea Daciei Superioare din Cluj pe baze românești. În același an, a devenit profesor la noua universitate, fiind ales totodată membru corespondent al Academiei Române.

IULIU MANIU **(1873 – 1953)**

„Sunt un democrat ireductibil și cred că interesele permanente ale românului sunt legate strâns de democrația națională”.

Lider marcant al românilor ardeleni, Iuliu Maniu și-a început cariera politică la 24 de ani, când a intrat în Partidul Național Român din Transilvania. După o ascensiune rapidă în ierarhia partidului, a fost ales deputat în Parlamentul de la Budapesta între 1906-1910. S-a remarcat prin energia discursurilor parlamentare și entuziasmul cu care a susținut cauza națională. Împreună cu personalități de primă mărime ale Partidul Național Român din

Ungaria și Transilvania, precum Gheorghe Pop de Băsești și Ștefan Cicio-Pop, Iuliu Maniu a participat hotărâtor la pregătirea unirii Transilvaniei cu Vechiul Regat.

La finalul Primului Război Mondial, Maniu a fost trimis la Viena pentru a negocia drepturile

minorității române din Transilvania, înființând, la 30 octombrie 1918, la Viena, Consiliul Național al Românilor din Transilvania. Acest consiliu a colaborat cu Consiliul Național Român de la Arad condus de Ștefan Cicio-Pop. A sosit la Arad în 14 noiembrie 1918, unde a pus capăt negocierilor dintre CNR și Oszkár Jászi, reprezentantul guvernului Mihály Károlyi, prin decidera ruperii Transilvaniei de Austro-Ungaria, pentru unirea cu restul teritoriilor românești (Vechiul Regat). Iuliu Maniu s-a numărat între organizatorii Marii Adunări de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918, unde s-a decis unirea Transilvaniei cu Regatul României. În cuvântarea pe care a ținut-o cu ocazia Adunării Naționale de la Alba Iulia, Maniu a spus: „Privim în înfăptuirea unității noastre naționale ca la un triumf al libertății românești”. Pe 2 decembrie 1918 a fost ales în funcția de ministru-prezident al Consiliului Dirigent al Transilvaniei, funcție echivalentă cu cea de guvernator, îndeplinind, totodată, și funcția de ministru de interne. Ulterior, a condus delegația care s-a deplasat la București în decembrie 1918 pentru a obține recunoașterea unirii din partea României și pentru a discuta condițiile organizării Transilvaniei în cadrul României întregite. În perioada interbelică, a fost conducător al Partidului Național Țărănesc și prim-ministru al României între anii 1928-1930 și 1932-1933. A murit în temnița comunistă de la Sighet.

SEXTIL PUȘCARIU **1877 – 1948**

Lingvist și filolog, având la bază temeinicia școlii germane, Sextil Pușcariu a fost titularul catedrei de limbă și literatură română timp de zece ani (începând cu anul 1908)

și decanul Facultății de Filosofie de la Universitatea din Cernăuți. La sfârșitul Primului Război Mondial, reacționează la încercările de federalizare ale Casei de Habsburg, desfășurând o intensă activitate publicistică. Inițiază și conduce ziarul „Glasul Bucovinei” apărut la 22 octombrie 1918, cea mai activă și răspândită publicație românească din Bucovina.

A participat activ la unirea Bucovinei cu România. A organizat Adunarea Națională de la Cernăuți, formată din deputații parlamentului din Viena, deputații din Dieta bucovineană, primari etc., care a adoptat o moțiune pentru pregătirea unirii (14/27 octombrie 1918). În calitate de membru al Consiliului Național, a plecat la Iași pentru a pregăti

acțiunea de unire cu România, unde a fost primit în audiență la regele Ferdinand I și regina Maria și a avut discuții cu primul-ministrul I. I. C. Brătianu și istoricul Nicolae Iorga.

A organizat Congresul General al Bucovinei la Cernăuți, unde a fost citită Moțiunea de unire a Bucovinei cu România (15/28 noiembrie 1918). După Marea Unire, în primăvara lui 1919, i se oferă postul de ministru al Bucovinei la București, dar refuză, preferând să rămână un om de știință. Este numit comisar general al Consiliului Dirigent privind organizarea Universității Daciei Superioare din Cluj după Unirea Transilvaniei cu România, care purta înainte de Marea Unire denumirea de Universitatea Franz Josef. Devine primul rector român al Universității din Cluj.

„Pretindem ca împreună cu frații noștri din Transilvania și Ungaria, cu care ne găsim în aceeași situație, să ne plăsmuim viitorul care ne convine nouă în cadrul românismului”.

IANCU FLONDOR **1865 – 1924**

Descendent al unei vechi familii boierești, doctor în drept al Universității din Viena, a fost liderul mișcării unioniste din Bucovina. Încă din tinerețe s-a implicat politic prin organizarea unei mari adunări politice a românilor în Cernăuți, la 7 martie 1892, care a decis coagularea tuturor forțelor politice românești într-un partid național unit, reprezentat prin societatea politică „Concordia”. Această dată este considerată de către istoriografi drept moment al creării Partidului Național Român din Bucovina.

După câțiva ani, tinerii bucovineni nemulțumiți de politica pasivă promovată de elita tradițională a bătrânilor boieri de la „Concordia” au pornit pe un drum propriu pentru a servi cauza românismului. Iancu Flondor, împreună cu Gheorghe Popovici, a întemeiat în 1897 Partidul Poporal (Radical) Român care își publica opinia în ziarul „Patria”, redenumit ulterior „Deșteptarea”. În perioada Primului Război Mondial, a stabilit legături cu autoritățile române aflate în refugiu la Iași. În toamna anului 1918, revine în fruntea mișcării de eliberare națională a românilor din Bucovina și cere guvernatorului austriac, conte Joseph Etzdorf, să predea românilor prerogativele puterii.

Împreună cu Sextil Pușcariu, Iancu Flondor a organizat Adunarea Națională de la Cernăuți, formată din deputații parlamentului din Viena, deputații din ultima dietă bucovineană, primari etc., care a adoptat o moțiune pentru pregătirea unirii (14/27 octombrie 1918). Moțiunea a fost citită de Iancu Flondor care a fost numit președinte al Comitetului Executiv al adunării. Comitetul trebuia să organizeze un congres al unirii. La 15/28 noiembrie 1918, a fost organizat la Cernăuți Congresul General al Bucovinei, care a adoptat Moțiunea (Actul) de unire a Basarabiei cu România. Ulterior, Iancu Flondor a făcut parte din delegația care i-a prezentat regelui Ferdinand I, la Iași, Actul de Unire (29 noiembrie 1918).

„Viitorul țării și nației noastre este strâns legat de drept și legalitate, și că visul secular al unei Români întregite, prospere și puternice nu este realizabil decât numai pe această cale”

ION NISTOR (1876 – 1962)

„Ținem cu sfințenie la integritatea granițelor (Bucovinei, n.n.) fiindcă am fi niște urmași netrebnici ai vitejilor noștri înaintași dacă ne-am întoarce la sânul patriei române cu moștenirea știrbită”.

Istoric, profesor universitar și membru al Academiei Române, Ion Nistor a fost în primele rânduri ale personalităților care au pregătit unirea Bucovinei cu România. În 1914, Ion Nistor s-a stabilit la București și a fost ales președinte al Comitetului refugiaților bucovineni. După începerea războiului și retragerea autorităților române la Iași, va desfășura o intensă activitate unionistă, devenind membru al Comitetului Național al Românilor emigrați din Austro-Ungaria (7/20 ianuarie 1917). În vara aceluiași an, la 8 iunie, a susținut un discurs emoționant în fața voluntarilor români, prizonieri în Rusia, care

fuseseră reintegrați în Armata Română. În toamna anului 1918 s-au intensificat acțiunile pentru unire. La 10/23 noiembrie, Ion Nistor, împreună cu alți refugiați, s-a întors la Cernăuți, unde a pus la punct planul de acțiune. Aici, el va funcționa ca membru în Consiliul Național care trebuia să pregătească congresul de unire. În ședința Consiliului Național din 25 noiembrie refugiații au dat o declarație în care se pronunțau pentru „unirea necondiționată”. La 15/28 noiembrie 1918, a fost organizat la Cernăuți Congresul General al Bucovinei, care a adoptat Moțiunea (Actul) de unire a Basarabiei cu România. Ulterior, Ion Nistor a făcut parte din delegația care i-a prezentat regelui Ferdinand I, la Iași, Actul de Unire (29 noiembrie 1918). După realizarea Unirii, Ion Nistor a fost numit ministru delegate pentru Bucovina (aprilie 1919- aprilie 1920).

VALERIU BRANIȘTE 1869 – 1928

Publicist și om politic, doctor în filosofie, membru de onoare al Academiei Române, Valeriu

Braniște a desfășurat o activitate intensă timp de decenii în cadrul Partidului Național Român. Activitatea lui politică a fost dublată de corespondența bogată cu fruntașii luptei naționale românești, în special cu Iuliu Maniu. A fost redactor la următoarele publicații ale vremii: „Tribuna” din Sibiu, din 17/29 august 1893, „Dreptatea” la Timișoara (1894-1895), acest ziar fiind înființat împreună cu dr. C. Diaconovich, „Drapelul” la Lugoj (1901-1919) și „Patria” (1897-1900, în Bucovina). La ziarul „Dreptatea” a fost redactor responsabil și, de la 1 noiembrie 1894, și director, până la intrarea sa în închisoare (1895).

Într-o serie de articole, Valeriu Braniște sfidează codul penal maghiar, pentru a susține cauza națională a românilor. Din aceste motive, a fost târât prin numeroase procese de presă. După ce i s-a încredințat conducerea ziarului bisăptămânal „Drapelul”, scos la Lugoj de un grup de intelectuali români din Banat, ziar pe care îl conduce 18 ani, Valeriu Braniște a intensificat lupta sa ca avocat și apărător al românilor. Ziarul a fost stipendiat din vechea Românie de mai multe instituții: Banca Națională a României, Ministerul Lucrărilor Publice și Ministerul de Război. Deși, inițial a fost în tabăra pasivistă, după anul 1906 Valeriu Braniște este tot mai convins că doar activismul politic va determina obținerea drepturilor naționale. După 1909 devine conducătorul lugojenilor din PNR, iar în anul 1910 este ales membru al Comitetului Executiv al Partidului Național Român. La invitația prim-ministrului, contele Karoly Khuen Héderváry, ca membru al comitetului a susținut

tratative, în martie, pentru un pact electoral la alegerile din 1910, atât singur, cât și însoțit de T. Mihali și Iuliu Maniu, tratative care însă au eșuat. Românii cereau anularea legilor școlare Apponyi și sistarea proceselor de presă, lucru inacceptabil pentru autoritățile maghiare. În 3 noiembrie 1918 ia ființă Consiliul Național Român al comitatului Caraș-Severin, avându-l în frunte pe Valeriu Braniște, George Dobrin și alții. Acțiunea s-a desfășurat în cadrul unei adunări populare la deschiderea căreia V. Braniște a rostit o emoționantă cuvântare. În cadrul CNR, el s-a ocupat de organizarea comunelor bănățene și de asigurarea ordinii după plecarea autorităților maghiare. La 1 decembrie 1918 a fost membru al Marelui Sfat Național Român, ales în Adunarea Națională de la Alba Iulia, care l-a desemnat în Consiliul Dirigent. Între 1918-1920 a făcut parte din Consiliul Dirigent al Transilvaniei, cu sediul la Sibiu.

„Va fi o zi istorică, o zi de la care se va data o nouă epocă. O zi pe care o vor aminti urmașii îndepărtați, cu evlavie și admirație“.

„Ce mari ne-am afirmat și ce mici au devenit cei ce se credeau nețărmașii stăpâni și diriguitori ai vieții noastre. Și aici zace valoarea morală a luptei ce am dat...“.

AUREL COSMA 1867 – 1931

Avocat și om politic, Aurel Cosma a desfășurat o activitate intensă în cadrul Partidului Național Român,

devenind o personalitate a Banatului în primele decenii ale secolului al XX-lea. Din 1902 a fost președintele organizației comitatense a Partidului Național Român din Timișoara. Deși inițial a fost în tabăra pasivistă, după anul 1906 va vira treptat spre

ideea activismului politic.

Conducător de instituții culturale și economice românești, Aurel Cosma a desfășurat numeroase acțiuni caritabile în favoarea elevilor români din Timișoara care aveau domiciliul în alte localități. În același timp, a susținut proiectul realizării unei episcopii ortodoxe la Timișoara. În timpul Primului Război Mondial a fost căpitan în armata austro-ungară, fiind trimis la Cracovia, în Polonia, pentru a fi îndepărtat de locul său de baștină și de populația românească asupra căreia avea o mare influență. În ultima parte a războiului a fost transferat în garnizoana Timișoara, fiind comandantul lagărului de prizonieri de la Pădurea Verde de lângă Timișoara. Aici se aflau prizonieri din armata română pe care Aurel Cosma i-a tratat cu

multă omenie. La 31 octombrie 1918, odată cu proclamarea Republicii bănățene de către un grup de social- democrați germani și maghiari conduși de Otto Roth, liderul Aurel Cosma, în calitate de ofițer, a organizat Consiliul Militar Român din Timișoara și Garda Națională Românească. El

era conștient că proiectul social-democraților era un organism artificial care nu respecta năzuințele românilor bănățeni. Tot atunci a organizat Consiliul Național Român din Timișoara, el fiind ales președinte. În zilele premergătoare Marii Uniri, va fi recunoscut ca președinte al delegației Banatului la Alba Iulia. În calitate de conducător de facto al Banatului, el este ales în Marele Sfat Național Român. La 17 noiembrie 1918 armata sârbă a ocupat Timișoara, revendicând întreg Banatul și desființând organizațiile românești. Deși ocupanții au încercat să împiedice delegații din Banat să participe la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, totuși, delegația, al cărei șef era Aurel Cosma, s-a dus

și a cerut unirea Banatului cu România. După realizarea Marii Uniri, a fost primul prefect român al județului Timiș-Torontal începând cu data de 28 iulie 1919.

„de astăzi înainte s-au rupt pentru totdeauna lanțurile robiei națiunii române”.

AVRAM IMBROANE **1880 – 1938**

Militant național neobosit, publicist, filantrop, om politic și om de afaceri, a fost una din personalitățile de frunte ale Banatului. După studiile primare în satul natal și studiile secundare la Biserica Albă, unde a avut primele conflicte cu autoritățile din cauza unor discuții pe marginea unei cărți scrise de Vincențiu Babeș, care incrimina politica maghiară de reprimare a limbii și națiunii române, a avut de suportat primele persecuții, fiind nevoit să renunțe la studii și să se întoarcă acasă.

A absolvit liceul la Brașov, în 1901 și a fost remarcat de profesorul său, Valeriu Braniște, la

întâlnirile societății literare a liceului. După un an petrecut la studii de drept în Budapesta, Avram Imbroane a renunțat și, în toamna anului 1902, a plecat la Cernăuți, unde a urmat facultatea de teologie, obținându-și în 1910 doctoratul. A revenit în Banat pentru a face „școală politică și națională”. Diacon la Lugoj, a ținut conferințe în care s-a străduit să ridice conștiința națională a românilor. Spirit militant, aborda teme sensibile privind istoria românilor, mai ales în contextul acelor ani în care avea loc maghiarizarea forțată a școlilor românești prin legea din 1907. În 1910, Avram Imbroane a susținut candidatura lui Caius Brediceanu în circumscripția Moravița pentru parlamentul de la Budapesta. După declanșarea Primului Război Mondial, a refuzat să lupte în armata austro-ungară și a fost nevoit să se refugieze cu familia în Vechiul Regat unde s-a alăturat Federației Unioniste condusă de Nicolae Filipescu, Take Ionescu, Octavian Goga ș.a. Acolo a ținut discursuri naționaliste și a publicat numeroase articole în ziarele unioniste, fiind pus sub urmărire penală de tribunalul din Cluj pentru „crimă de complot împotriva patriei”. A participat la război în armata română condusă de generalul Ion Dragalina, luând parte la luptele de la Orșova și Sibiu și a fost decorat cu ordinul „Ferdinand” și ridicat la rangul de sublocotenent. Refugiat în Moldova, a plecat în Rusia pentru a-i susține pe voluntarii ardeleni care căzuseră prizonieri la ruși. În ultimele luni ale anului 1918 a revenit clandestin în Banat, pentru a susține unirea întregii provincii cu Regatul României. Aici a participat la întâlniri care

popularizau cauza românească, precum ședința Consiliului Național Român din Caransebeș, ținută la 24 noiembrie 1918, unde a descris sacrificiile României în război. Totodată a prezentat contribuția românilor bănățeni și ardeleni, prizonieri în Rusia, care s-au constituit în detașamente de voluntari și care, apoi, au venit în România să lupte pentru unitatea națională. Ulterior a fost numit delegat la Marea Adunare de la Alba Iulia din partea presei române din Lugoj, devenind membru al Marelui Sfat Național Român. Anul următor, se decide la Paris soarta Banatului, râvnit de Budapesta și de Belgrad. Aurel Cosma, primul prefect român al județului Timiș-Torontal, îl numește pe Avram Imbroane ca reprezentant la Conferința de Pace de la Paris pentru a susține cu documente și argumente integritatea Banatului. Avram Imbroane a participat la conferință și a ținut o extraordinară pledoarie, bazată pe documente și argumente istorice, ca Banatul să nu fie divizat. Revenit acasă, a contribuit la înființarea Ligii Bănățene dar, fiind pus sub urmărire de autoritățile sârbești, a fost nevoit să se refugieze la Lugoj, aflat deja sub ocupația trupelor franceze, și a continuat să susțină alipirea întregului Banat la România. În cele din urmă însă, conferința de pace a decis împărțirea Banatului istoric între România și Serbia. După război, a fost liderul Partidului Poporului, al generalului Alexandru Averescu în Banat și a candidat la Lugoj, obținând un mandat de deputat și fiind ales vicepreședinte al Camerei Deputaților în Parlamentul României Mari. Ulterior, s-a înscris în Partidul

Național Liberal, fiind vicepreședintele acestuia pe filiala Timiș-Torontal. În anii următori a obținut noi mandate de deputat. Între 1934 și 1936 a fost secretar general în ministerul Cultelor și tot în 1934 a înființat, la Timișoara, institutul „Dr. A. Imbroane”, pus în slujba românilor.

„nimeni din noi nu ne-am ridicat la înălțimea jertfelor la care s-a ridicat România ... să facem ceea ce a făcut Bucovina – s-a unit fără condiții...”

SEVER BOCU 1874 – 1951

Om politic bănățean, publicist de mare talent și militant pentru cauza națională, s-a afirmat ca membru în grupul așa numiților „radicali” grupați la ziarul „Tribuna” din Arad.

Din cauza articolelor sale a fost condamnat de trei ori la închisoare

între anii 1904-1912. După interzicerea apariției ziarului „Tribuna”, în 1912, s-a stabilit

împreună cu familia în România, dezamăgit de presiunile autorităților maghiare.

După 1914, Sever Bocu a susținut activ campania proantantistă dusă de N. Filipescu în perioada neutralității, pentru intrarea României în război de partea Antantei. La intrarea României în război în 1916, a solicitat înrolarea ca voluntar în armata română, deși depășise vârsta de 40 de ani. A participat la Campania din 1916 în operațiuni legate de serviciile de traducere și informații. Pentru activitatea ce o va desfășura în anii războiului în România, un tribunal militar din Ungaria l-a condamnat, în contumacie, la moarte. În 7/20 ianuarie 1917, la Iași, ca membru al comitetului refugiaților români, alături de O. Goga, V. Lucaciu, I. Nistor ș.a., Sever Bocu pune bazele Comitetului Național al Românilor emigrați din Austro-Ungaria. Comitetul a semnat, în prezența a trei membri ai guvernului român, Declarația de război împotriva Austro-Ungariei care a fost transmisă Vienei de către prim-ministrul Ion I. C. Brătianu. Pentru a pune în aplicare, concret, această declarație, Sever Bocu i-a trimis regelui Ferdinand I și guvernului României mai multe memorii pentru înființarea Legiunilor de voluntari din rândul prizonierilor români aflați în lagărele din Rusia. Aceștia vor lupta ulterior în armata română. În iulie 1917, Sever Bocu a plecat la Kiev, unde a editat gazeta „România Mare” care va avea rolul de mobilizare a prizonierilor. Tipărit în mii de exemplare, grupate în 22 de numere, ziarul a fost distribuit în lagărele de prizonieri, fiind un puternic focar de susținere a idealului unității naționale. În 15

septembrie 1917, Sever Bocu a participat la Adunarea politică a reprezentanților popoarelor din fostul Imperiu țarist și a susținut dreptul națiunilor la autodeterminare și organizare democratică. Spre finalul războiului, la începutul lui octombrie 1918, a ajuns la Paris în secret, după o călătorie cumplită care a durat 87 de zile. Aici devine membru al Consiliului Național al Unității Române, înființat la 3 octombrie 1918. Acest consiliu a fost recunoscut oficial de Franța, SUA, Marea Britanie și Italia între 12 octombrie și 22 noiembrie. Consiliul a desfășurat o intensă activitate politică, combătând ultimele încercări de federalizare a Imperiului Austro-Ungar sau de menținere a Ungariei Mari. De asemenea, consiliul a ținut legătura, permanent, cu conducătorii mișcării de eliberare a românilor din Bucovina și Transilvania și informa concomitent cercurile occidentale cu privire la evenimentele din provinciile românești, prin intermediul ziarului „La Roumanie”, care avea subtitlul *Organ săptămânal al unității naționale române*. Sever Bocu a activat pe lângă delegația română la Conferința de Pace de la Paris, ca un consilier tehnic, în problemele integrității Banatului istoric, publicând două lucrări documentare despre realitățile sociale, etnice și demografice de acolo. După reîntoarcerea în Banat, a luat parte activă la reorganizarea acestei provincii și la consolidarea administrației românești, în funcția de Ministru al Banatului, în timpul guvernului național-țărănesc. Arestat în 1950, a murit în temnița comunistă de la Sighet în 21 ianuarie 1951.

„orice s-ar întâmpla, suntem hotărâți a continua până la biruința dreptului nostru, care este și dreptul tuturor popoarelor asuprite”.

ION VIDU **1863 – 1931**

Compozitor și dirijor, personalitate creatoare, Ion Vidu a fost un adevărat difuzor al sentimentelor românești prin intermediul muzicii. Arădean de origine, născut în data de 17 decembrie 1863 în satul Mănerău, comuna Bocsig, jud. Arad, el a făcut studii muzicale la Arad, Caransebeș și Iași, devenind profesor de muzică.

A valorificat cu talent frumusețile folclorului muzical românesc în compoziții vocale și instrumentale. A predat la licee din Arad și Lugoj, în ultimul oraș punând bazele celebrului cor bănățean. Corurile bănățene au fost foarte importante la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, deoarece nu și-au restrâns activitatea la teritoriul Banatului istoric și nu s-au manifestat izolat, ci în concordanță cu spiritualitatea tuturor românilor. Ele aveau legături cu societăți corale din România, organizând vizite reciproce care mențineau unitatea culturală românească.

Totodată, Ion Vidu a menținut o intensă corespondență culturală cu

românii din Vechiul Regat și a susținut prelegeri care întăreau conștiința națională a românilor bănățeni. În anii premergători Primului Război Mondial, Ion Vidu a susținut mișcarea națională bănățeană în mod direct. De exemplu, atunci când fruntașii mișcării bănățene, Valeriu Braniște, Ștefan Petrovici și Cornel Jurcă, grupați în jurul ziarului „Drapelul” au fost condamnați pentru delict de opinie, Ion Vidu i-a așteptat la Lugoj sub balconul redacției, cântându-le împreună cu corul celebrul cântec „Eroi au fost și vor fi încă”. Din cauza acestor acțiuni, Ion Vidu a intrat în vizorul autorităților maghiare. După intrarea României în război de partea Antantei, în condițiile intensificării acțiunilor de supraveghere și control, a fost pus sub cercetare de către Ministerul regal al Cultelor și Instrucțiunii Publice și suspendat din postul de învățător. A fost acuzat că citea cărți naționaliste, interzise pe teritoriul Austro- Ungariei și că a menținut legături cu coruri și asociații de cântări din România.

Din acest motiv, sănătatea celebrului dirijor a fost afectată, fiind nevoit mai târziu să amâne reintegrarea sa în funcția pe care o avusese înainte de arestare.

După Marea Unire, ca o recunoaștere a muncii sale, este ales președinte al nou-înființatei Asociațiuni a corurilor și fanfarelor române din Banat (1922), înființând și o asociație pentru ajutorarea elevilor talentați la muzică.

Ion Vidu a fost un mare patriot și un apărător al drepturilor naționale ale românilor din Imperiul Austro-Ungar. A militat pentru apropierea de frații din celelalte provincii românești într-o Românie mare și unită și a folosit cântecele românești ca armă de luptă pentru eliberarea națională a românilor ardeleni și bănățeni. Marele istoric Nicolae Iorga spunea: „Prin cântecul pe care l-a cules, l-a armonizat și l-a răspândit în tot cuprinsul pământului românesc, Ion Vidu a fost un factor de unitate națională și un educator.”

Pentru meritele sale pe tărâm cultural, educațional și patriotic, a fost distins cu diferite ordine și medalii, printre care Ordinul „Steaua României” și, post-mortem, Ordinul „Regele Ferdinand”, cea mai importantă distincție românească din perioada interbelică.

Material realizat de
Prof. Tiberiu Doru Bejenar

SCURTĂ PREZENTARE A COLEGIULUI NAȚIONAL CONSTANTIN DIACONOVICI LOGA – TIMIȘOARA

Amplasat în Centrul Istoric al Timișoarei, pe o suprafață de 6473 mp., Colegiul Național *Constantin Diaconovici Loga* intră în categoria celor mai importante monumente arhitecturale ale orașului.

Clădirea a fost construită în 1903, după un proiect al arhitectului Ignatie Alpar, proiect ce se regăsește în *Planul de Sistematizare al Orașului* realizat de Ybl Lajos. În timp, ea a suferit unele modificări, în 1949 adăugându-i-se sala de festivități, iar în perioada postrevoluționară o capelă destinată serviciului religios.

Deschiderea acestui colegiu în 1919 a fost „un eveniment național, de o deosebită însemnătate”. În România de curând reîntregită, animați de idealuri înalte, profesorii au năzuit să transforme școala „într-un focar de cultură și de viață națională, de care au fost atât de lipsiți bănățenii până acum.” (Silviu Bejan)

Așa cum avea să declare primul ei director din timpul administrației românești, școala și-a fixat încă de la început un ideal precis: „să educăm tinerimea ce ni s-a dat spre creștere și cultivare ... s-o înzestram cu armele științei și ale culturii, să întărim mândria națională...”.

Ajuns în pragul unui secol de existență, Colegiul Național *C. D. Loga* din Timișoara continuă să se distingă prin performanțele atinse de către elevii săi, sub îndrumarea

unor cadre didactice de un înalt profesionalism, exigente, deprinse să continue tradiția unui stil de muncă riguros și responsabil, în accord cu obiectivele care au fost asumate de întemeietori cu zece decenii în urmă.

Impunător, spațios, cu o linie arhitecturală care îl unicizează în peisajul urbanistic local, Colegiul Național *C. D. Loga* pune la dispoziție elevilor săi dotări de excepție: laboratoare cu materiale didactice de ultimă generație, mijloace de învățământ dintre cele mai performante, o bibliotecă cu un fond de carte valoros, săli de clasă cu mobilier ergonomic, teren și sală de sport.

Prin proiectele europene derulate în școala noastră urmărim să consolidăm dimensiunea europeană a educației, să oferim elevilor oportunitatea de a se angrena în activități de cooperare transnațională, facilitându-le contactul cu medii lingvistice deosebit de interesante, cu metode pedagogice și tehnici informaționale inovative.

Angajamentele noastre pentru viitor vizează o continuare a drumului spre excelență, spre performanță, o împletire a tradiției *logane* cu cu exigențele învățământului modern, prin furnizarea unui act educațional la standarde europene care să permită absolvenților inserția în medii universitare de elită românești și internaționale.

Mândri de ceea ce suntem, de istoria noastră centenară, cutezăm să-i invităm pe cei care doresc să parcurgă drumul spre excelență să opteze pentru Colegiul Național *Constantin Diaconovici Loga*.

A fi director într-o astfel de instituție înseamnă a-ți asuma, alături de întregul colectiv

didactic, orientat spre aceleași idealuri și valori educaționale, responsabilitatea de a spori imensa moștenire a predecesorilor pentru a avea ce dăruia generațiilor viitoare.

PATRONUL SPIRITUAL AL ȘCOLII. PERSONALITATEA UNUI CĂRTURAR DE MARCĂ AL BANATULUI - CONSTANTIN DIACONOVICI LOGA

Constantin Diaconovici Loga (1770 – 1850), pedagog și scriitor bănățean, s-a născut la Caransebeș, vechi centru de cultură, în 1770. Istoriile literare îl menționează ca pe unul dintre cei mai reprezentativi exponenți ai Luminilor, un om al cărții și un ctitor de școală românească, care a crezut în programul de emancipare națională și în resursele spirituale ale neamului său.

Potrivit documentelor, de numele familiei sale se leagă întemeierea satului Srediștea Mare, de lângă Vârșeț. Bunicul său (Vasile Diaconu Loga), un celebrul zugrav de biserici, plecat din Tismana împreună cu cincizeci de familii, a fondat această După absolvire, devine translator la magistratura orașului, revizor și corector al cărților românești în tipografia Universității, la Buda. Îl suplinește un timp pe Petru Maior, cenzor la Buda, și îl ajută să editeze Istoria pentru începutul românilor în Dachia. Prin strădaniile sale avea să se deschidă prima școală a coloniei române din Pesta, unde, până în 1812, lucrează ca învățător.

Cantor al biserica ortodoxă din Buda, introduce serviciul religios în limba română.

Întors în țară, funcționează timp de optsprezece ani, ca profesor la Școala Normală din Arad. Predă la catedra de „gramatică și concept românesc”, dar a fost și profesor de tipic și cântare bisericească. La Arad s-a dedicat pedagogiei, dar și luptei pentru drepturile culturale ale românilor. La inițiativa lui s-a înființat prima societate a femeilor române din Pesta. Tot el a smuls biserica română din mâna grecilor și tot el a introdus limba română în această biserică.

Pe lângă lupta sa națională, Diaconovici-Loga a desfășurat în această perioadă și o bogată activitate ca scriitor. În 1818 publică la Buda *Ortografia sau dreapta scriere*, la 1822-1823 publică manualul *Gramatica română*, de o deosebită valoare pentru elevii școlilor normale, iar

în 1826 întocmește un *Octoih și tipicon cu catavaseriu* tipărit în 1826, care a fost intens folosit în bisericile românești pentru mai bine de un secol. În 1830, este numit în funcția de director al școlilor românești și sârbești de pe tritoriul regimentelor de graniță bănățene. Duce o susținută luptă pentru a organiza învățământul în limba română din Banat.

În acest sens, alcătuiește ori traduce manuale și cărți de cult (*Viața domnului Iisus Hristos, Tâlcuirea Evangheliilor* etc.), un îndreptar ortografic (*Ortografia sau dreapta scrisoare pentru îndreptarea scriitorilor limbii române*) și o gramatică (*Gramatica românească pentru îndreptarea tinerilor* – 1822).

Gramatica sa, una dintre primele gramatici românești, depășește prin semnificație cadrul unui simplu instrument de studiu, fiind o pledoarie pentru limba națională. Autorul ei încearcă să propună, cu destule stângăcii, o terminologie gramaticală românească, derivând formațiuni noi din rădăcini latine. Chemarea la tipărirea cărților românești și versuri pentru îndreptarea tinerilor (1821) conține un adevărat program de luminare a neamului prin cultură „precum în timpul nostru se cere”. Solicită școli, cărți, susținând că toate popoarele sunt înzestrate cu posibilități intelectuale și creatoare, că poporul român are alege însușiri și în special în tineret vedea „reazimul fericirii neamului”.

Tipărește cărți ce vor circula în Ardeal, în Țara Românească și în Moldova, pe care le plătește cu prețul propriei case. Ajunge atât de sărac încât cere să i se primească fetele la orfelinat, dar spune: „sunt răsplătit atunci când

văd că am putut și eu cu ceva folosi neamului meu”.

O înștiințare, apărută în Foaie pentru minte, inimă și literatură (1842) îl menționează pe C-tin Diaconovici Loga ca autor al unor lucrări în manuscrise ce ieșeau din sfera didactică, fără a trăda interesu instructiv-educativ: Istoria românilor de la zidirea Romei, Istoria Bibliei și romanul Belisarie, tălmăcit din Marmontel. Soarta acestor lucrări nu este cunoscută.

Întors la Caransebeș, Constantin Diaconovici-Loga, slăbit de bătrânețe, se stinge din viață în 1850. Rămâne în conștiința noastră drept un simbol al emancipării culturale a românilor din Banat.

**Director al Colegiului Național
„C. D. Loga”,
Prof. Tihomir Milin**

OMAGIU LUI C-TIN DIACONOVICI LOGA (FRAGMENTE)

*Căci mare-ai fost! Ca tine nimeni
N-a știut cu zel să răspândească,
Prin însetata tinerime,
Cultura, cartea românească*

*De suntem azi și noi,
E doar izbânda visurilor tale,
Tu ne-ai condus pe dreapta cale!*

*Din neam în neam să-l preamăriți
Români, pe-acest luceafăr mare,
Și-n luptele ce vin, uniți să fiți,
C-atunci ni-e neamul tare.*

*Iar de veți trece câte-odată
Pe lângă aceste pietre reci
Să-i ziceți: Binecuvântată
Îți fie pomenirea-n veci!*

Teodor V. Pacatean

COLEGIUL NAȚIONAL „C. D. LOGA”- CEL DINTĂI LICEU CU PREDARE ÎN LIMBA ROMÂNĂ DIN TIMIȘOARA

REPERE ISTORICE

Anul/ Perioada	Evenimentul				
1897	Ia ființă <i>Gimnaziul Superior de Stat</i> , cu predare în limba maghiară. Cursurile se desfășoară la etajul al II-lea al <i>Școlii Primare și de Meserii</i> din Piața Huniade.		Primul director a fost profesorul de limba română Silviu Bejan.	1945	Mai mulți elevi ai colegiului participă la o manifestare spontană promonarhistă, scandând „Regele și patria”. Autoritățile comuniste operează arestări în rândul elevilor și în rândul profesorilor. Directorii Vasile Mioc și Iuliu Ilca sunt duși pentru trei luni în lagărul de la Caracal.
1903	Se dă în folosință clădirea liceului. Elevii clasei I (10 români, 15 maghiari, 9 evrei, iar restul germani, sârbi, bulgari) încep școala în noul edificiu.	1920 – 1921	Este anul școlar în care se stabilesc cele două secții ale ciclului superior: <i>reală</i> și <i>modernă</i> .	1946	Se înființează <i>Asociația Absolvenților</i> , avându-l ca Președinte de onoare pe P.S. dr. Vasile Lăzărescu, episcopul Timișoarei, absolvent al Liceului <i>C. D. Loga</i> .
1903 – 1919	Funcționează ca școală cu limba de predare maghiară, având ca directori pe dr. Schönvitzky Bertalan (1903 – 1914) și Reday János (1914 -1919).	1922	Se înființează <i>Societatea de Literatură „Dimitrie Țichindeal”</i> .	1948	Noile autorități schimbă titulatura școlii în <i>Liceul de Băieți Nr.1</i> . Ulterior, își va schimba succesiv denumirea în <i>Scoala Medie nr. 1</i> ; <i>Liceul „Nikos Beloianis”</i> ; <i>Liceul de Matematică-Fizică</i> .
1919	În data de 7 august școala este preluată de administrația românească și devine primul liceu românesc din Timișoara, purtând numele cărturarului Constantin Diaconovici Loga. Preia sistemul de organizare al învățământului secundar românesc: ciclul inferior (clasele I – IV) și ciclul superior (clasele V – VIII).	1924	Prima promoție susține Bacalaureatul, „Matura”. Se înființează <i>Cercul de Matematică „Traian Lalescu”</i> . Apare revista „Viața școlară” (primul număr, 15 noiembrie).	1959	Se înființează secția cu predare în limba maghiară, care va funcționa timp de 10 ani.
		1926	Liceul condus de directorul Vasile Mioc devine colegiu, cu denumirea de <i>Colegiul Național Bănățean „Constantin Diaconovici Loga”</i> .	1970	Școala va relua numele patronului său spiritual sub titulatura de <i>Liceul „Constantin Diaconovici Loga”</i> .
		1934	Se înființează secția cu predare în limba sârbă – ciclul inferior.		
		1943	Se înființează ciclul superior al secției cu predare în limba sârbă care va funcționa până în 1948.		
		1944	Clădirea liceului e ocupată și transformată în spital de către armata sovietică.		

1990	Prin trecerea în categoria colegiilor, numele școlii devine <i>Colegiul „Constantin Diaconovici Loga”</i> . Sereînființează <i>Asociația Absolvenților</i> .		totală a proiectului este de 7,35 milioane lei, iar valoarea finanțării nerambursabile este de 6,99 milioane lei. Investiția beneficiază de finanțare europeană prin Programul Operațional Regional, domeniul major de intervenție 3.4. „Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea și echiparea infrastructurii educaționale preuniversitare, universitare și a infrastructurii pentru formare profesională continuă”.		Applications of Maths) – descopera aplicațiile matematicii în viața reală, Colegiul C. D. Loga avându-I ca parteneri pe GENIKO LYKEIO AIGIOU, Grecia, Agrupamento de Escolas Soares Basto, Oliveira de Azeméis, Portugalia, Universitatea Tibiscus din Timisoara, Facultatea de Calculatoare si Informatică Aplicată
1999	Se obține statutul de Colegiu Național, cu denumirea <i>Colegiul Național „Constantin Diaconovici Loga”</i> . Apare prima ediție din <i>Monografia Colegiului Național „Constantin Diaconovici Loga”</i> – realizată de Pavel Petroman, Alexandru Radovan, Milan Tosici, reeditată în 2002 la Editura Eurobit.				
2002	Ministerului Educației și Cercetării acordă Colegiului <i>Diploma de Excelență</i> pentru rezultatele elevilor la olimpiadele și concursurile școlare internaționale.	2015	Demarează lucrările de reabilitare, modernizare și echipare a infrastructurii educaționale a Colegiului Național C.D. Loga. Cursurile se desfășoară în sălile de clasă ale fostului Grup Școlar Tudor Tănăsescu.	2018	Colegiul Național C.D. Loga este admis în Alianța Colegiilor Centenare, organizație nonguvernamentală constituită sub înaltul patronaj al Majestății Sale Regele Mihai I al României . În prezent, Alianța numără șaizeci și trei de membri, reunind prestigioase instituții de învățământ preuniversitar din țară; exclude orice afiliere politică și are ca scop fundamental creșterea calității în educație . Dobândirea calității de membru reprezintă o premieră pentru Timiș, Colegiul Național C.D. Loga fiind singura unitate școlară din județ care face parte din această organizație.
2012	Ministerul Educației Cercetării Tineretului și Sportului acordă pentru a doua oară colegiului <i>Diploma de Excelență</i> pentru rezultatele elvilor la olimpiadele și concursurile școlare internaționale.	2016	Începând cu luna septembrie, s-au reluat cursurile în clădirea reabilitată a Colegiului. În urma reabilitării s-a construit o nouă cale de acces pe aripa dreaptă a imobilului și s-au montat două ascensoare. S-a amenajat, la standarde înalte, terenul de sport.		
2014	Primăria Municipiului Timișoara semnează Contractul de finanțare a lucrărilor de reabilitare a Colegiului Național C.D. Loga Timișoara. Valoarea	2016-2018	Se derulează PROIECTUL DREAM (Discover Real Everywhere)		

IN MEMORIAM – SILVIU BEJAN – CEL DINTĂI DIRECTOR AL ȘCOLII

Marea Unire a însemnat un eveniment de importanță capitală pentru destinele națiunii, marcând începerea unui nou curs istoric pentru întreaga societate românească și implicit pentru românii din Banat, constrânși de vitregiile timpurilor să trăiască până atunci în granițele unui Imperiu multiethnic și multiconfesional, a cărui politică era orientată spre deznaționalizare și asimilare.

Până la 1918, păstrarea identității naționale, confesionale și culturale a românilor bănățeni și ardeleni, prin însăși condiția acestora de minoritari, a reprezentat un proces complex și dificil, asumat de o serie de intelectuali angrenați în activități național-culturale, didactice, confesionale, economice etc.

Galeria acestor intelectuali se completează cu figura ilustrului profesor **Silviu Bejan, una dintre proeminentele personalități ale Banatului ante și interbelic.**

Antrenat în vârtejul frământărilor ce cuprind Transilvania și Banatul în perioada înfăptuirii Marii Uniri, Silviu Bejan participă în calitate de „credenționar” la Marea Adunare Națională de la 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia, acordându-și votul unionist ca delegat al cercului electoral Biharia, Bihor¹.

Acest moment marchează în biografia marelui profesor încununarea unui parcurs excepțional al formării sale ca intelectual și pedagog român și începutul unei prodigioase activități de ctitor al școlii românești din Banat.

*

Născut la data de 2 februarie 1885, în satul Sârbi (Bihor), ca fiu al lui Ioan (preot de țară) și Alexandra Bejan (n. Popovici), Silviu Bejan primește o educație în spiritul dragostei de limbă și de neam. Școala primară o frecventează în satul natal, apoi își continuă studiile la Oradea (primele patru clase de liceu) și la Békés (azi în Ungaria), remarcându-se ca un elev eminent. În 1904 își susține examenul de bacalaureat în fața unei comisii venite de la Budapesta, care îl felicită pentru temeinicia pregătirii sale. Între

1904-1908 frecventează cursurile Facultății de Litere a Universității din Cluj, specializarea Limba română/ limba latină/maghiară. La absolvire, este declarat **excepțional**, fiind solicitat să predea la un liceu de stat maghiar, o raritate pentru un român în acele vremuri.

Animat de un puternic sentiment patriotic, a preferat, în ciuda unui salariu mai mic, să fie numit dascăl la Preparandia din Arad, o școală confesională, fondată în 1812, aparținând Episcopiei Române Greco-Ortodoxe din Arad. Veritabil bastion de rezistență națională și for al promovării limbii și culturii românești, această instituție școlară, de un prestigiu neîndoielnic, avea ca scop formarea intelectualilor români-preoți, învățători - din Transilvania. Printre dascălii de excepție ai acestei școli s-au numărat Dimitrie Țichindeal (primul ei director) și Constantin Diaconovici Loga (al treilea director), promotori autentici ai spiritului românesc și susținători ai multor inițiative culturale, menite să apere identitatea noastră etnică și să consolideze „cultura națiunii valahe”.

În vremuri tulburi, dar într-un climat orientat spre afirmarea românismului, la Preparandia din Arad, în care via încă puternic duhul celor doi mari pedagogi, Silviu Bejan, va preda cu pasiune și competență două discipline fundamentale: limba română și istorie.

După realipirea teritoriilor românești la patria-mamă, în vederea românizării regiunilor foste imperiale, statul român trimite în Banat și în Transilvania o parte dintre intelectualii

Românilor Transilvăneni la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, 2003, p. 78.

¹ Ioan Șerban, Nicolae Josan, *Dicționarul personalităților Unirii. Trimiși*

Vechiului Regat: funcționari în administrația publică, profesori, medici, economiști etc. Nevoia răspândirii spiritului românesc și a limbii române literare în Banat și în Transilvania era stringentă. Pentru că nu se putea pierde timp, s-a impus exploatarea tuturor resurselor în acest sens. Iată de ce, printr-o Hotărâre a Consiliului Dirigent care a administrat Transilvania și Banatul între 1919-1920, mai mulți dascăli ai Preparandiei din Arad, buni cunoscători ai limbii române și veritabili agenți ai spiritului identitar românesc, sunt trimiși în 1919 să contribuie la opera de dezvoltare a țării și să dea strălucire învățământului la granița vestică a României Mari. Înflăcăratul lor patriotism, dar și înalta lor pregătire științifică, dublată de o importantă experiență pedagogică câștigată într-o școală în care predarea se făcuse în limba română, legitima numirea acestora ca profesori sau directori pentru școlile nou înființate din Banat și Transilvania.

În acest context, prin decretul Consiliului Dirigent nr. 7569 din 5 iulie 1919, dascălului Silviu Bejan i se încredințează provizoriu, apoi definitiv (cf. Decretului Consiliului Dirigent nr. 360 din 3 aprilie 1920) direcțiunea Liceului *Constantin Diaconovici Loga* - primul liceu cu predare în limba română din capitala Banatului. Această funcție o va păstra, cu scurte întreruperi, până la sfârșitul vieții.

Liceul, care adăpostise până atunci Gimnaziul Superior de Stat, a fost preluat pe data de 7 august 1919, la doar patru zile după ce armata română, sub comanda bravului colonel Virgil Economu,

intrase triumfal în Timișoara, înlocuind administrația sârbă, instalată în 20 februarie 1919. La scurt timp, în prezența Directorului Regional Ioan Petrovici, Silviu Bejan depune jurământul de credință față de rege și țară. Conform uzanțelor vremii, locuința directorului se amenajează în incinta școlii, acestuia fixându-i-se pentru început un salariu de bază de 1600 lei.

Pe 6 octombrie 1919, odată cu începerea anului școlar, adresându-se corpului profesoral și elevilor, directorul subliniază, într-un discurs emoționant, însemnătatea momentului, apoi invită toată suflarea prezentă să participe la sfințirea clădirii liceului, oficiată de către

protopopul Traian Oprea din Vârșeț.

Existența unei evidente discrepanțe între sistemul de învățământ imperial și cel din Vechiul Regat impunea adoptarea unei soluții de compromis care să ducă treptat la unificarea deplină a învățământului secundar din țara reîntregită. În acest sens, Consiliul

Dirigent Român și Resortul Cultelor și Instrucțiunii Publice impun *Programa analitică pentru școalele secundare de băieți din Ardeal, Bănat și părțile Ungurene pe timpul de tranziție*, prin care, treptat, se va reuși armonizarea vechilor programe ale liceelor confesionale românești cu programele școlilor secundare din Vechiul Regat.

În contextul realităților timpului, profesorul Bejan, obsedat de un puternic simț al răspunderii profesionale și civice a înțeles necesitatea promovării unui învățământ de calitate pentru viitorul societății românești și necesitatea sincronizării învățământului din Banat cu cel din Regat. Iată de ce, sub pavăza unei rare modestii, înzestrat cu o incontestabilă vocație de dascăl și de dirigitor al școlii, Silviu Bejan a pus mai presus de orice meritocrația și lucrul bine făcut, stimulând constituirea unui corp didactic elitist care să facă posibilă cristalizarea intelectualității românești în Banat.

Corpul profesoral al Liceului *Loga* număra la începutul anului școlar 1919-1920 cincisprezece dascăli: Silviu Bejan, Gheorghe Andraș, Ioan Andreescu, Gheorghe Chirvasie, Constantin Cioflec, Augustin Coman, Ioan Iacobici, Petru Ilieș, Silviu Pascu, Louis Reneteaud, Nicolae Ribariu, dr. Ioan Roșiu, Gheorghe Ștefănescu Galați (venit din Vechiul Regat), Iosif Velcean și dr. Nicolae Ștefan.² Sub

² Bejan Silviu, *Anuarul Liceului C. Diaconovici Loga din Timișoara*, anul

oblăduirea directorului Bejan, corpul didactic și-a propus încă de la început să cultive în inimile elevilor principii de viață sănătoase, să-i educe în spiritul dragostei de țară și de neam, să le insuflă mândria de a fi români.

Orientarea pe care directorul o imprimă școlii e subliniată în chiar procesul verbal întocmit cu prilejul primei conferințe a profesorilor, desfășurată pe 11 octombrie 1919: „... să avem un singur ideal: formarea sufletului românesc la tinerimea ce mi s-a dat spre creștere și cultivare. (...) ... să educăm tinerimea, s-o înzestrăm cu armele științei și ale culturii, să întărim într-însa mândria națională, încrederea în țară și conducătorii ei, să dezvoltăm simțul de datorie, morala creștinească și devotamentul pentru binele obștesc.

Ca să putem lucra cu rezultat e de lipsă ca munca noastră să fie concentrică, armonică și bine stabilită. Să ne ferim a servi interese particulare, să stăm departe de lupte de partid și să ne ferim a ne consuma forțele și vocea de lucru amestecându-ne în daraveri mici și mărunte. Să fim între noi sinceri, fiindcă fără sinceritate reciprocă munca noastră nu poate avea baza morală și prin urmare nici rezultatul mare ce-l vream. Datorința directorului și a profesorilor este să apărăm în primul rând demnitatea și interesele școlii și oricare ar fi dorința noastră aceea să o

spunem deschis, pe față, cu franchețe, fără gând ascuns, fiindcă numai așa ne vom degaja de nobila misiune ce avem ca educatori ai tinerimei studioase.”³

Prin autoritatea sa științifică și prin prestigiul intelectual, Silviu Bejan s-a impus ca un profesionist al educației, foarte riguros, sever cu sine însuși și cu ceilalți, dar în același timp apropiat, cald, altruist, solicitând dascălilor o dăruire totală în munca de luminare a învățăcelilor: „Domnilor colegi, însuflețire mai mare, duh adevărat românesc, care să se ridice peste ambițiile personale, conștiințiozitate în împlinirea îndatoririlor, iată ce se cere de la fiecare profesor”⁴.

Începuturile directoratului său coincid cu însăși deschiderea școlii și au implicat o serie de dificultăți și de obstacole cu impact negativ asupra actului educațional. O parte dintre aceste probleme vizau baza materială și dotările precare (materialul didactic extrem de sărăcăcios, întârzierea manualelor etc.), altele factorul uman (numărul redus al cadrelor didactice, stăpânirea precară a limbii române literare de către unii elevi și profesori etc.).

Întrucât trupele sârbe, în timpul retragerii, confiscaseră cea mai mare parte a mobilierului și a materialelor didactice din laboratoarele de fizică și chimie,

precum și cărțile valoroase din biblioteca școlii, liceul se afla într-o situație critică. Din acest motiv, lecțiile de fizică în care era necesară realizarea unor experimente se vor desfășura la Liceul *Carmen Sylva*, din apropiere. Se impunea însă rezolvarea rapidă a acestor neajunsuri, spre a oferi elevilor condiții firești pentru studiu. Prin intervențiile susținute ale directorului pe lângă autorități, liceul va fi complet renovat și mobilat. Fiecare sală de clasă va fi prevăzută cu bibliotecă proprie. Sunt echipate cu material didactic modern și performant laboratoarele de fizico-chimice și cel de științe naturale. Grație unei donații din partea *Asociației Culturale din Banat*, liceul își sporește fondul de hărți geografice și istorice.

În 9 decembrie 1920, Directorul Regional Ion Petrovici întreprinde o inspecție la Liceul Loga și-și exprimă mahnirea cu privire la nestăpânirea limbii române literare de către elevi. După cum el însuși consemnează în procesul-verbal întocmit cu acest prilej, „elevii din Banat fac lucrări mult inferioare celor scrise de colegii lor veniți din Vechiul Regat. Pentru gramatică trebuie timp mai lung ca să o deprindă. Cum elevii din Banat sunt abia la început, să se facă și în clasele superioare, cât mai des, scurte deprinderi de gramatică, măcar cinci minute, după ce s-a terminat explicarea lecției noi. Stilul concis și frumos e rezultatul mai multor ani de școală românească”.

Stăpânirea precară a românei se explică prin aceea că, până la 1918, elevii învățaseră în școli cu predare în limba maghiară. Româna pe care o vorbeau ei era

³ *Proces-verbal luat la prima conferință a profesorilor din 11 octombrie 1919, Fondul Arhivistic al Colegiului Național C. D. Loga.*

⁴ *Proces-verbal - 20 februarie 1922, Fondul Arhivistic al Colegiului Național C. D. Loga.*

în fapt graiul bănățean, nu limba literară. După Unire, aceasta devenise limba obligatorie de predare pentru toate disciplinele, substituind maghiara, iar terminologia științifică și literară le era complet străină elevilor.

În fața acestor constatări, directorul organizează conferințe metodice menite să ducă la perfecționarea dascălilor și la normalizarea activității didactice. *„Trebuie să ne dăm seamă că băieții au studiat în școli streine. Unii nu știu deloc, alții foarte slab știu românește. Și peste tot nu cunosc termenii românești. Prin urmare, neconținut să-i ajutăm, să le explicăm cu răbdare, cu bunăvoință, fără ca să-i jignim, să-i batjucurim”*.⁵

Problema se acutizează în anul școlar 1920-1921, când, Secretariatul General al Instrucției din Cluj, prin Ordinul 21550/1920 decide desființarea Școlii Reale superioare din Timișoara și contopirea ei cu Liceul *Constantin Diaconovici Loga*. Deși în majoritate români, elevii transferați cunosc slab această limbă.

Activitatea didactică avea să fie grav afectată și de întârzierea manualelor, după cum reiese din consemnările timpului: *„Încă și acum, în noiembrie, ducem lipsa manualelor, care, deși expediate înainte cu o lună din Sibiu, nu ne-au sosit. Ne ajutăm cu cele puține primite din Caransebeș și cu cele ce au sosit din Sibiu cu al doilea transport. Cu devotament însă putem înlocui întrucâtva acest*

*neajuns. Să nu pierdem din vedere că tabla și creta ne fac mari servicii”*⁶.

O parte semnificativă a elevilor liceului *Loga* provenea din mediul rural, iar lipsa unui internat școlar îi obliga să facă naveta în condiții dificile, trenurile fiind adesea suspendate pe timpul iernii. Unii, ceva mai avuți, se cazează la gazde ocazionale. La stăruința directorului, primarul Timișoarei, Stan Vidrighin, găsește ca soluție cazarea acestora la orfelinatul orașului, respectiv la internatul Liceului Comercial.

În paralel cu rezolvarea aspectelor ce priveau baza materială a școlii, se urmărea tot mai mult calitatea activității didactice. Prin exigența și seriozitatea impusă dascălilor, directorul Bejan a reușit să pună bazele unui proces de învățământ orientat către performanță. Elevii școlii vor fi antrenați în tot felul de competiții, obținând rezultate remarcabile care vor aduce faimă liceului. De pildă, sub îndrumarea profesorului Iosif Velcean, redactor responsabil al ziarului *Banatul* și președintele corurilor și fanfarelor din Banat, școala participă la diferite manifestări culturale și concursuri ori festivaluri în județ, obținând premii valoroase. Formația corală pe care a condus-o a devenit celebră prin repertoriul ei care includea mai ales cântece ale compozitorilor bănățeni.

La 26 noiembrie 1919, sub oblăduirea directorului Silviu Bejan, în liceu ia ființă Societatea

de lectură *Dimitrie Țichindeal*, al cărei coordonator va fi **profesorul dr. Ioan Roșiu**, „dârz militant pentru apărarea drepturilor naționale ale românilor bănățeni, participant la Marea Adunare de la Alba Iulia ca delegat titular al Cercului electoral Ciacova și fost membru în Marele Sfat Național de la Sibiu”⁷. Prin donații repetate ale prefectului Aurel Cosma, președinte de onoare al societății, aceasta își constituie o bibliotecă ce numără, după doar câteva luni de la înființare, peste 600 de volume, colectate în principal din orașele Vechiului Regat.

Începând cu anul școlar 1920-1921, se înființează secțiile modernă (axată pe studiul limbilor clasice) și reală (orientată spre studiul matematicii și al științelor naturale), pentru care elevii pot opta începând cu clasa a IV-a de liceu.⁸

După ce, în baza unei convenții adoptate în 1933, guvernele român și sârb, pe bază de reciprocitate, reglementează situația minorităților naționale de ambele părți ale frontierei celor două țări, aflate în cea mai mare parte a istoriei lor în relații de prietenie, se decide înființarea la liceul *Loga* a unei secții cu predare în limba sârbă. Astfel, începând cu toamna anului 1934, sub directoratul lui Silviu Bejan, se deschide secția cu predare în

⁵ *Proces-verbal luat la conferința din 19 noiembrie 1919*, Fondul Arhivistic al Colegiului Național C. D. Loga.

⁶ *Idem*.

⁷ Ioan Munteanu, Vasile M. Zaberca, Mariana Sârbu, *Banatul și Marea Unire* 1918, p. 256, Ed. Mitropolia Banatului, Timișoara, 1992.

⁸ Bejan Silviu, *Anuarul Liceului C. Diaconovici Loga* din Timișoara, anul școlar 1919-1920, Tipografia Florea Stancovici, Timișoara, 1920.

limba sârbă – ciclul inferior. În mod similar, la Vârșeț se deschide o secție cu predare în limba română care va funcționa în cadrul liceului *Borislav Petrov Braca*. Secția sârbă înființată la Loga va da posibilitatea minoritarilor sârbi din Banatul românesc să-și cultive limba și să-și perpetueze valorile și identitatea. Această coabitare a durat până în 1948 și s-a desfășurat într-un climat de bună înțelegere, cooperare și respect reciproc.

Calitatea actului didactic furnizat de școala condusă de Silviu Bejan și a activităților culturale a fost confirmată prin controalele autorităților abilitate în acest sens. Inspecțiile școlare vizau aspecte concrete: starea școlii, metodele de predare, activitatea profesorilor și a elevilor, igiena școlară, frecvența elevilor, starea de disciplină, condițiile de muncă etc. Mai multe controale au fost întreprinse de către Inspectorul general Ioan Petrovici. Pe parcursul anului școlar 1920 -1921, școala este inspectată, succesiv, de către Ștefan Nanu - directorul general al învățământului secundar, Constantin Kirițescu (inspector general al învățământului secundar) și Ion Ionescu Bujor (inspector școlar al învățământului secundar al Regiunii I Timișoara care includea județele Arad, Caraș-Severin, Mehedinți și Timiș-Torontal).

Întregul directorat al lui Silviu Bejan a stat sub semnul pionieratului și al unei puternice iubiri față de școală. Meritul său principal a fost acela că a reușit să coaguleze un colectiv didactic eterogen și să-l motiveze pentru atingerea performanței: „*Domnii*

profesori din vechiul regat, care au avut fericirea să se adape la izvorul culturii românești, au datoriat față de noi, colegii, să ne arate calea adevărată, să ne stea în ajutor cu sfaturi și îndemnuri bune, cu blândeță și cu bunăvoință. Noi dorim și vrem să învățăm, vrem să fim uniți și în suflet și în formă, ca astfel să poată unifica școala toată suflarea românească”.⁹

Sub directoratul lui Silviu Bejan, s-a consolidat autoritatea didactică, s-a creat un set de valori menite să ducă la construcția unui profil moral ireproșabil al elevilor ei. S-au creat premisele formării unei elite românești în Banat care să fie competitivă cu cea din Vechiul Regat.

Cu o largă deschidere spre colaborare, cu un comportament politicos, plin de deferență și înțelegere binevoitoare față de colegi și față de elevi, cărora a știut să le aprecieze valoarea profesional-științifică și umană, Silviu Bejan și-a câștigat respectul în fața tuturor celor cu care a colaborat. A slujit cu credință învățământul românesc. În tot ceea ce a făcut a demonstrat un autentic patriotism, probitate morală și multă demnitate: „*Domnilor profesori, însuflețire, devotament izvorât din conștiința națională, dragoste de tot ce e bun și românesc, dragoste de neam și de țară – și țara noastră*

frumoasă de azi va fi întradevăr mare, fericită și veșnică”.¹⁰

Viața i s-a curmat în mod năprasnic, tot așa cum, nu peste mult timp, viața României Mari, avea la rândul ei să se frângă, infirmând parcă optimismul lui Ion I. C. Brătianu, care, în fața delegației transilvănene ce prezentase regelui Ferdinand I Actul Unirii, spunea: „*Vă așteptăm de 1 000 de ani și ați venit ca să nu ne mai despărțim niciodată*”.¹¹

S-a stins la 6 mai 1940, în școala pe care o slujise cu atâta dragoste, lăsând în urmă amintirea unui dascăl devotat și a unui mare caracter, așa cum avea să sublinieze profesorul Nicolae Ilieșiu în cuvântul de despărțire rostit în fața familiei îndurerate: „...*n-a râvnit onoruri, ci și-a purtat cu conștiinciozitatea vechilor dascăli ardeleni, sarcina plăcută a educării tinerelor vlăstare. (...) Nobila sa carieră de dascăl i-a fost o vocație, un apostolat.*

În vremuri grele, când graiul românesc în școlile de dincolo era răstignit, fostul meu dascăl propovăduia, ca biblicii apostoli, slova românească la Institutul Pedagogic-Teologic din Arad. Câți dascăli confesionali români n-au fost salvați de către profesorul Silviu Bejan, din ghiarele rigorilor impuse de stăpânirea străină?! O, Doamne, cu câtă abnegațiune își îndeplinea

¹⁰ Proces-verbal luat la conferința școlară din 20 februarie 1922, Fondul Arhivistic al Colegiului Național C. D. Loga.

⁹ Proces-verbal luat la conferința școlară din 28 februarie 1921, Fondul Arhivistic al Colegiului Național C. D. Loga.

¹¹ Anghel Gheorghe, *Marea Unire de la 1 Decembrie 1918*, Editura ASTRA, București, 1943.

datoria de bun român și câtă bucurie i se putea ceti în ochi, că a salvat un dascăl valah! Și cu cât devotament, acest om veșnic vesel, sărea în ajutorul celor năpăstuiți!¹²”.

Viața profesorului Silviu Bejan reprezintă, în egală măsură, un model de demnitate, generozitate, cinste și patriotism, după cum subliniașe și pedagogul Sabin Evuțianu, bunul său prieten și coleg de Preparandie, în discursul funerar rostit:

„Silviu Bejan aparține generației de dascăli care a trebuit să trăiască intens și să se mistuie repede. Înfățișarea lui robustă n-a lăsat să se întrevadă mistuirea de fiecare zi; firea lui voit reținută n-a lăsat să se înțeleagă trăirea intensă, iar vorba-i puțin cam aspră și târăgănată, bihorenească, n-a lăsat să se simtă căldura acestei trăiri. (...)

Bunătatea, bunătate considerată de multe ori slăbiciune și comoditate, a fost caracteristica vieții lui Silviu Bejan, în familie, între prieteni, în mijlocul colegilor – deopotrivă în școală și în societate”¹³.

Convins că forța unei națiuni crește prin impulsivitatea dezvoltării sale morale și că cea mai eficientă formă de atingere a acestui deziderat o reprezintă educația, Silviu Bejan a reușit în răstimpul celor două decenii cât a slujit Colegiul Național Constantin Diaconovici Loga din Timișoara să traseze direcția pe care avea să evolueze această

instituție. Cu intuiția și vocația întemeietorului a fixat obiectivele și standardele acestei școli, transformând-o într-un laborator în care să fie produsă inteligența Banatului.

Bibliografie:

- Anghel Gheorghe, *Marea Unire de la 1 Decembrie 1918*, Editura Astra, București, 1943.
- Bejan Silviu, *Anuarul Liceului C. Diaconovici Loga* din Timișoara, anul școlar 1919-1920, Tipografia Florea Stancovici, Timișoara, 1920.
- Dacia, 10 mai 1940, pg. 3.
- Ilieșiu Nicolae, *Timisoara, monografie istorică*, Timișoara, 1943.
- Munteanu I, Zaberca V., Sârbu M., *Banatul și Marea Unire 1918*, p. 256, Ed. Mitropolia Banatului, Timișoara, 1992.
- Șerban Ioan, Josan Nicolae, *Dicționarul personalităților Unirii. Trimișii Românilor Transilvăneni la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia*, Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, 2003.
- Petroman Pavel, Toșici Milan, Radovan Alexandru, *Monografia Colegiului Național C. D. Loga*, Editura Negro, Timișoara, 1999.

**Director al Colegiului Național
„C. D. Loga”,
Prof. Tihomir Milin**

SUCCESIUNEA MANDATELOR DIRECTORIALE LA COLEGIUL NAȚIONAL „C. D. LOGA”

NUMELE ȘI PRENUMELE DIRECTORULUI	ANII DE DIRECTORAT
SCHONVITZKY BERTALAN	1897-1914
ION REDAY	1914-1919
SILVIU BEJAN	1919-1922
AUGUSTIN COMAN	1922-1926
SILVIU BEJAN	1926-1927
AUGUSTIN COMAN	1927-1928
SILVIU BEJAN	1928-1940
CONSTANTIN CIOFLEC	1940
IOAN ROȘIU ROȘIORU	1940
GHEORGHE OANCEA URSU	1940-1941
VASILE MIOC	1941-1948
ALEXANDRU GROSSU	1948-1949
TEMISTOCLE BĂRCĂNESCU	1949-1953
EMIL MEȘTER	1953-1955
TRANDAFIR BĂLAN	1955-1967
VALENTIN DRĂGUȘAN	1967-1969
IOAN VIRIȘ	1969-1978
DORIN CRAINA	1978-1987
NICOLAE NEGOESCU	1987-1990
IOAN NEDIN	1990-1996
DORIN CRAINA	1996-2001
ALEXANDRU RADOVAN	2001-2006
SIMONA LAURA STOIA	2006-2010
TIHOMIR MILIN	2010-2012
MARIEA ȘTEFAN	2012-2015
AGNETA GIZELA FUIOAGĂ	2015-2016
TIHOMIR MILIN	2017-

¹² Ziarul Dacia, 10 mai 1940, p. 3.

¹³ Ibidem.

PROFESORI AI COLEGIULUI, DASCĂLI DE ODINIOARĂ

La deschiderea primului an școlar a liceului „Constantin Diaconovici Loga”, romancierul **Camil Petrescu** a scris în numărul din 10 august 1919 a „Banatului românesc”, printre altele: „...Considerăm deschiderea acestui liceu ca un eveniment național de o deosebită însemnătate, căci e incontestabil că el va deveni un factor de cultură și de viață națională, de care au fost atât de lipsiți bănățenii până acum. Credem că profesorii acestui liceu împreună cu elevii lor, în afară de viața pur școlară, vor izbuti să facă din Timișoara un adevărat centru cultural, mai cu seamă că au atâtea mijloace care le stau la dispozițiune.”¹⁴

Cât adevăr a spus Camil Petrescu în aceste cuvinte, au dovedit-o din plin anii 1920- 1948 (căci la această perioadă mă voi referi în ceea ce urmează), fiecare promoție de absolvenți ai liceului contribuind la înflorirea vieții culturale a Timișoarei și nu numai.

Acest templu al învățământului românesc din orașul de pe Bega, în anii săi de existență, s-a dovedit pe drept cuvânt a fi „Alma mater timisiensis”, cu cadre didactice eminente, care, prin munca lor, au

contribuit la menținerea tradiției școlii, chiar și în anii grei prin care a trecut.

„Așa cum lumea începe cu o mamă, anii de liceu încep și se termină cu profesorii tăi. Pentru că, din multe daruri, dintre multe schimburi pe care oamenii și le fac între ei, de neuitat până la sfârșitul vieții, încrustat în inimă, așa cum nu ramâne decât ceea ce s-a primit în tinerețe, când inima soarbe și păstrează, este ceea ce primește adolescentul de la profesorii lui”¹⁵, sunt frumoasele cuvinte ale unui absolvent, elev între anii 1937-1945 al acestui liceu de elită, Mugurel Jula.

Dintre personalitățile mai importante, profesori la Loga, trebuie să reținem neapărat numele unora care s-au distins nu numai ca profesori, ci și ca oameni de știință și cultură, unii dintre ei istorici, scriitori și chiar poeți. Îi amintesc aici pe: **Ion Vidu, Silviu Bejan, Vasile Mioc, prof. dr.doc. Ioan Curea, Gheorghe Andraș, prof. dr. Nicolae Ilieșu, prof. dr. Ioan Roșiu-Roșioru, dr. Nicolae Ursu, Renee Charles Brasey, Augustin Cosma, Iosif Velcean, prof. dr. doc. Coriolan Drăgulescu** și mulți alții¹⁶.

Din galeria acestor oameni de seamă, profesori atât de dedicați meseriei de dascăl, e greu să mă opresc asupra cuiva, pentru că toți merită să fie omagiați pentru tot ceea ce au făcut în acest lăcaș de cultură, mult iubitul nostru liceu. Voi apela, desigur, la amintirile celor care au

fost cândva elevi ai acestui prestigios liceu pentru a creiona pe câțiva dintre dascălii acelor vremuri (1920-1945).

SILVIU BEJAN, director între anii 1919-1922, 1926-1927, 1928-1940, un mare patriot, participant la Marea Unire din 1918 de la Alba-Iulia, a condus destinele școlii excepțional până în 1940, când a trecut în eternitate și când toți elevii liceului l-au condus îndurerăți și înlăcrimați, alături de mii de cetățeni pe ultimul lui drum. **VASILE MIOC** a venit în fruntea corpului profesoral în februarie 1941 și a condus destinele școlii până în 1948, când regimul totalitar l-a scos din funcție. A fost un pedagog eminent în științele matematice și astronomice, de la orele sale neputând ieși decât cu lecțiile învățate. Mugurel Jula își amintește în cartea sa de amintiri următoarele: „Parcă-l văd și aud și acum, când unul din noi nu știa să rezolve o problemă, zicând: Haide, domnule, hai, că a mai murit unul stând la tablă!”¹⁷

Dr. doc. **IOAN CUREA**, mult iubit și stimat, a predat tot matematica și astronomia. A venit la catedra de matematică la Loga în 1943. Neuitată rămâne fraza lui „Tinerete-n două bețe, luați o coală de hârtie pe care numele se scrie. Extemporal”¹⁸. Însă la numai un an, la înființarea Universității timișorene, a părăsit liceul Loga, devenind primul rector al acestei universități. De domnia sa se leagă și relizarea Observatorului astronomic și organizarea sistemului seismologic, fiind și președintele Comitetului Național de Astronomie și membru al Uniunii Internaționale a astronomilor și seismologilor. **GHEORGHE ANDRAȘ**, cunoscut și sub numele de scriitor Andrașiu, participant la actul Marii Uniri din 1 Decembrie 1918, a fost și secretarul lui Vasile Goldiș. El a implantat în

¹⁴ Mugurel Jula, *8 ani elev la Loga 1937-1945*, Timișoara, Editura Mirton, 1998, p. 26.

¹⁵ *Ibidem*, p. 79.

¹⁶ *Ibidem*, p. 31.

¹⁷ *Ibidem*, p. 85.

¹⁸ *Ibidem*, p. 87.

conștiința elevilor săi dragostea pentru înaintași.

AUGUSTIN COSMA, prof. dr. IOAN ROȘIU-ROȘIORU, NICOLAE JUCU, ION CARABEU și mulți alții au fost profesori de limba română care au cultivat în sufletul elevilor dragostea de limbă și cultură românească, toți aceștia fiind și creatori de articole literare, ca și de cărți și manuale. Ei au fost stăpâni pe limba noastră, fapt pentru care prima lor pretenție a fost aceea de a vorbi și scrie corect, cu precizarea că „gramatica se învață fără rabat și acela care nu respectă regulile gramaticale, nu va vorbi și nu va ști niciodată românește”¹⁹.

Prof. dr. EUGEN SELEȘ, profesor de limba română, în articolul său despre Octavian Goga din nr. 2, luna mai 1941, a „Țării visurilor noastre” a scris între altele: „Eu nu cred că mai este un popor în lumea mare, care să fi urcat calvarul atâtor suferințe ca și neamul nostru. Nu cred să fie popor mai bun, mai răbduriu și mai vrednic de o viață liberă ca și neamul nostru, care a avut atât de puține zile de sărbătoare în cursul vieții sale bimilenare. Și nu-mi vine să cred că, acest neam care a învățat după pătiri de veacuri, iar a trecut din viață la moarte și robie și nu-mi vine să cred că cel înviat odată mai poate pătimi și muri....”²⁰. Nu e nevoie de niciun comentariu, aceste rânduri exprimând cum nu se poate mai clar ceea ce simțeau atunci, tineri și vârstnici, în urma ruperii unor teritorii din trupul sfânt al țării, rană sângărândă și în prezent pentru noi, cei de azi. Lista acestor minunați dascăli ar putea continua la nesfârșit, căci noi, cei de azi, le purtăm vie memoria în suflet, mulțumindu-le, în acest an centenar, pentru patriotismul extraordinar de care au dat dovadă, dar mai ales pentru profesionalismul

lor, pentru înalta lor ținută morală, pentru calitatea lor de a fi fost cu adevărat **DASCĂLI**!

BIBLIOGRAFIE

- JULA MUGUREL, *8 ANI ELEV LA LOGA 1937-1945*, Editura Mirton, Timișoara, 1998.
- PETROMAN PAVEL, TOȘICI MILAN, RADOVAN ALEXANDRU, *Monografia Colegiului Național C. D. Loga*, Editura Negro, Timișoara, 1999.

Prof. Adriana Olariu

COLEGIUL ÎN EVOCĂRILE ABSOLVENȚILOR

RODICA BINDER

(n. Iacob) – eseistă, publicistă, redactor la Departamentul Român al Postului de Radio Deutsche Welle, absolventă 1969

O ȘANSĂ RARĂ

„Să admitem că un jubileu este și o invitație irezistibilă de întoarcere în trecut, de „scanare” a acestuia cu ajutorul memoriei colective și individuale.

Când o veche și renumită instituție, precum Colegiul Național Constantin Diaconovici Loga este sărbătorită, dincolo de solemnitatea discursurilor aniversare se articulează marile și micile istorii de viață, se înmănunchiază amintirile lăsate foștilor elevi de anii petrecuți în sălile de clasă, de profesori și de colegi, de sporul de cunoaștere, de bucuria de a înțelege, de satisfacția reușitelor, de frustrări inevitabile, dar și de atmosfera unei nefericite epoci politice, în care „doar gândurile erau libere”, după cum spune un vechi cântec german.

Aceste mărturii personale dezvăluie, cu condiția autenticității, ce a însemnat pentru fiecare, atunci și pentru tot restul vieții, statutul de elev al venerabilului Colegiu. Împreună cu

experiența actualilor elevi și profesori, ele compun, aidoma unor „pixeli”, imaginea vie a acestei minunate școli ajunsă în pragul vârstei liceu. Minusculele elemente punctuale salvează de la trecerea în uitare, întâmplări, momente, chipul profesorilor, atmosfera unor vremi. Când scriu aceste rânduri știu că ceea ce în urmă cu peste cinci decenii a însemnat pentru mine, într-un prim moment, o dramatică schimbare, avea să se adevărească ulterior a fi fost o șansă rară, hotărâtoare pentru evoluția mea intelectuală și profesională.

Abia din clasa a 7-a, în 1964, am devenit eleva Liceului numărul unu, (cum se știe, Colegiului Național avea să i se schimbe de mai multe ori titulatura, din rațiuni politice și ideologice). Excelentul său renume se datora pe atunci, ca și acum, priorității acordate predării științelor exacte considerate „dure”, matematică, fizică și chimie. Cum mă simțeam atrasă puternic de „umanioare”, datorită și unor înclinații naturale, matematica ar fi trebuit să-mi fie indiferentă. Or, caracterul ei implacabil, adevărurile enunțurilor logico-matematice, mă provocau deși nu aveam întotdeauna nici ușurința de a găsi soluțiile și nici viteza de a rezolva problemele, precum reușeau cei cu adevărat talentați.

Dacă în copilărie eram fascinată de „cerul înstelat de deasupra mea”, neștiind pe atunci că legi matematice guvernează ordinea universului, în adolescență am intuit valențele filozofice, aproape sacre, ale acestei discipline și științe supreme. Bunăoară, când profesorul Nicolae Negoescu explica teoria mulțimilor, sau ne încuraja în aflarea unor soluții originale, frumoase, în rezolvarea problemelor de geometrie.

Deși în cele din urmă, după nu puține ezitări, am optat pentru profiul umanist în ciclul superior de liceu, „ideea matematică” m-a urmărit într-atât, încât în teza de doctorat, intitulată *Incidențele*

¹⁹ Ibidem, p. 90.

²⁰ Ibidem, p. 90.

Poeticului, Ion Barbu și Paul Valéry, publicată ulterior în volum, am mizat pe relația privilegiată, ideală, în procesul creației, între matematică și poezie. La palmaresul de premii la olimpiadele de matematică cucerite de colegii mei de la clasa specială, am adăugat și eu câteva premii la fazele pe județ și un premiu doi, la etapa pe țară, obținute la olimpiadele de limba și literatura română. Livia Garcea, profesoara de română, mi-a încurajat calm pasiunea pentru literatură și mi-a deschis cu generozitate accesul la uriașa ei bibliotecă personală. Faptul că în anii de facultate, bibliografia obligatorie la cursurile de literatură universală nu a fost câtuși de puțin o terra incognita pentru mine, se datorează și profesorului Pavel Petroman. Păstrez amintirea fervorii cu care preda vasta materie, urmărind marile teme ale literaturii universale, "da capo al fine". Iar farmecul, structura severă, matematică a genurilor și a speciilor muzicale, ar fi rămas impenetrabile fără iscusința și autoritatea cu care profesorul Idvoreanu ne-a ajutat să savurăm performanțele Euterpei. Abonamentele la concertele de matineu ale filarmonicii aveau un scop formativ clar: impresiile trebuiau redactate în scris și prezentate la proxima oră de muzică, după eveniment.

Trecerea vremii modulează amintirile, punându-le îndeobște diezuri. Totuși, de netăgăduit a fost calitatea morală, ireproșabila competență profesională a corpului profesoral, aparținând în mare parte, generației mature, educate și formate în perioada interbelică. În memoria individuală, imaginile dascălilor sunt particularizate, unele se impun în prim plan, altele rămân în fundal. Voi evoca doar numele celor dintâi: profesorul Nădăban, care ne-a predat istoria și care mi-a fost diriginte, profesorul de matematică Haivas, necruțător dar și plin de umor față de cei care nu pricepeau problema, profesoara de chimie Buruleanu,

exigentă și imperturbabilă, profesoara Țenchea, care, inițiindu-ne în tainele biologiei, trecea cu vederea blând și suveran dezinteresul celor cărora nu le prea stătea capul la carte ...

Când în anii dictaturii comuniste presiunea ideologică se exercita coercitiv și asupra programelor școlare, deschiderea spre valorile universale ale culturii, tocmai la un liceu specializat în predarea științelor exacte, prin natura lor "neutre", a avut o funcție morală, spirituală și cognitivă eliberatoare.

Și fiind vorba de atmosfera epocii, cu titlu de anecdotă, mai mult sau mai puțin veselă, trebuie știut că purtarea uniformei, a chipielor de către băieți și a beretelor de către fete, pe care erau brodate numerele de înmatriculare ale elevilor și numele Liceului, era obligatorie, nu ne făcea deloc plăcere și, pe deasupra, era drastic controlată la intrarea în clădirea colegiului. Câteodată, chiar de către directoarea adjunctă, o persoană severă și probabil frustrată, al cărei nume îl trec aici sub tăcere. Nu însă și două întâmplări prin care mi-a fost dat să trec. Vara, când nu purtam bereta, cordeluța albă trebuia să stopeze orice tentativă de cochetație în materie de pieptenătură inclusiv zuluții mai năvălași, ceea ce era oricum dificil la un păr scurt și ondulat natural. Așa că am fost oprită la poartă și pusă la punct de intransigentă persoană. Cât despre beretă, îmi plăcea să o port pe o ureche, ceea ce fac și acum. Dar când am uitat să o îndrept înainte de a intra pe poarta mare, m-am expus din nou unei proceduri publice de disciplinare.

În pofida acestor întâmplări, azi când moda are drept efect colateral tocmai o vulgară uniformizare vestimentară, cred că portul unei uniforme școlare ar fi binevenit. Colegiile de elită și școlile particulare îl practică, din rațiuni ce țin în primul rând de prestigiu. Moda schimbării programelor școlare și a formelor de predare, imperativele unei educații

antiautoritariste, prioritatea acordată unor experimente cu final deschis, inovații de ultimă oră în detrimentul tradițiilor solide și a soluțiilor verificate - spre a nu enumera decât câteva din dominantele a ceea ce trece drept un învățământ modern - lipsite fiind de rezultatele scontate, după cum o demonstrează și testele Pisa, impun schimbarea. Cu nestăpânită satisfacție înregistrez cum și în Germania, unde trăiesc de peste trei decenii, se fac tot mai puternic auzite vocile care reclamă revenirea la vechile uzanțe și virtuți morale în școlile primare, licee și facultăți: disciplină, consecvență, seriozitate, respect față de profesori și colegi. Se confirmă din nou veracitatea vechiului adagiu al lui Giambattista Vico "corsi e ricorsi" ...

Abia timpul scurs de la cotiturile pe care hazardul, vicisitudinile unei epoci sau pur și simplu liberul arbitru le impun cursului unei vieți, este cel care poate da un răspuns delicatei întrebări: au fost aceste schimbări favorabile sau nu destinului individual?

M-am născut și am copilărit în Elisabetin, am mers la școala primară pe strada Doja și până în clasa a 7-a, la Liceul nr.7 din piața Lahovary, actualmente Liceul de Informatică. În acest răsimp s-au legat primele mari prietenii, unele dintre ele dăinuind până azi, peste ani și depărtări. Schimbarea de domiciliu, din Elisabetin în Cetate, a atras după sine mutarea mea inevitabilă, datorită legislației vremii, la Liceul Loga, pe atunci Liceul nr. 1. Excelentul renume al acestuia nu a putut diminua atunci, instantaneu, efectele despărțirii de colegi, profesori, ambianță și prieteni.

În clasa în care am fost repartizată la noul liceu, alianțele, relațiile erau demult coagulate. Le percepeam ca pe niște coterii malițioase poate și fiindcă am avut parte de o primire rece. Eram o intrusă, dar eram și o foarte bună elevă. Două din colegile care au spart

ghiața, m-au luat în brațe, m-au primit în familiile lor, devenindu-mi prietene și vindecându-mă de nostalgii și tristeți adolescente: Ana Frenkel și Gabriela Laszlo. Ambele au fost răpuse după terminarea facultății și după plecarea lor din țară, în floarea vârstei, de boli necruțătoare. Acum, când memoria afectivă mă trimite înapoi la anii petrecuți la Colegiul Național Constantin Diaconovici Loga, încheiați cu un bacalaureat frumos, le revăd cu ochii minții la fel de vii pe cât au fost și au rămas și profesorii pe care i-am avut.

Timpul care a trecut a dat răspuns și întrebării dacă o schimbare este o șansă sau un handicap. Faptul că am fost din 1964 până în 1969 eleva Liceului Loga, s-a adeverit a fi fost o șansă rară cu un profit durabil. În sens strict metaforic, cu riscul de a-i scandaliza pe matematicieni, pot să afirm că a fost un ... logaritm frumos!”

Rodica Binder, Köln 2018

MIHAI ȘORA – FILOSOOF, ACADEMICIAN, ABSOLVENT 1934

„Dragi prieteni,

am primit de curând aceste pagini îngălbenite de vreme...

Aveam, firește, despre mine, imaginea premiantului cu note mari și coroniță, an de an în capul listei, dar – văzând acum, în toată concretețea lor oficială, tabele, foi matricole, cataloage, fotografii, procese-verbale întocmite de profesori, liste cu repetenți ori dări de seamă despre mersul Școlii – recunosc că am fost mișcat. Nu cred să fie madlenă mai

duios-copleșitoare decât listele acestea de nume și prenume, așezate în ordinea strădaniei noastre și pecetluite de semnăturile profesorilor.

Sunt varii teorii sofisticate despre irelevanța notelor în școală, despre geniile neînțelese ori leneșii plesnind de inteligență; sunt teze, antiteze... Ar fi multe lucruri de discutat, începând cu baza în care se face notarea: baza 5, în învățământul rusesc, baza 10 la noi ori, de pildă, baza 20 la francezi. Fiecare dintre aceste sisteme de notare are propriile avantaje și neajunsuri. Elev fiind, am resimțit mereu notarea ca pe o dreaptă, precisă și întemeiată metodă de evaluare: nimic mai mult, nimic mai puțin. Dacă Perö Viliam are media 3,15, înseamnă că exact acesta era nivelul lui: 3,15; – nu 4, nu 3. Niciodată profesorii noștri nu ar fi recurs la aproximații, la ajustări (în sus sau în jos). După cum nici școlarului nu i-ar fi trecut prin minte să trișeze în vreun fel, să înșele încrederea unui profesor, să nesocotească aprecierea lui ori s-o ia în derâdere.

Scriam, zilele trecute, despre surpriza de a fi regăsit, grație internetului, un fost coleg de liceu, centenar și el: Géza Kornis. Depănând amintiri cu profesorii noștri, m-am bucurat să constat că avem aceleași idei despre severitatea Domnului Mioc, profesorul de matematică, a Domnului Cioflec, profesorul de limba română, despre echilibrul perfect dintre acuratețea notării, justetea ei și sânguința noastră.

Ce aș vrea să adaug aici (pentru că tot suntem în săptămâna simulării examenului de bacalaureat) este convingerea că bunăvoința și strădania sunt, la socoteala de pe urmă, mai onorabile și mai impunătoare decât obrăznicia, lenea ori necinstea. Așa a fost dintotdeauna. Așa este și în zilele noastre.

În „tabloul” acesta întocmit de profesori, l-am regăsit și pe colegul

meu Géza: apare pe locul 19, cu media 6,70. În vecinătatea lui, pe locul 18, stă Nistor Octavian – băiatul prefectului. Este, undeva mai jos, chiar și Ceaușescu Dumitru (fără vreo legătură cu familia dictatorului de mai târziu), de care uitasem.

Dar surpriza a venit din altă parte. Cu un an înainte, în 1929, apăruse la noi în clasă școlarul Popa Victor – un vlăjgan bătauș și agitat, rămas repetent și temut de toți băieții. Țin minte că, atunci când dirigintele ni l-a prezentat, în fața clasei, nimeni nu voia să stea lângă el: avea un renume prost. Am fost atunci singurul care, ridicând (discret și sceptic) două degete, i-am spus dirigintelui că mă ofer să-i fiu coleg de bancă. Peste câteva zile, Șora Mihai și Popa Victor erau prieteni la cataramă. Nu știu ce s-a ales de băiatul vânjos și plin de energie; odată terminat liceul, i-am pierdut urma. Însă – văzându-l acum în fruntea listei, pe locul 7, după ce înainte fusese codaș – m-am emoționat.”

**Mihai Șora
București, 22 martie 2018**

Sursa:

<https://www.facebook.com/mihaisora/posts/1-%C8%99ora-mihail-9652-s1%C4%83vescu-vladimir-9053-negruzzi-petru-8604-popa-bazil-8405-be/1690765884312754/>

SUNT ȘAISPREZECE.

Sunt șaisprezece.

Șaisprezece trepte care duc spre etajul unde era clasa mea. Mă văd și acum în pragul ușii principale a Liceului, luându-mi avânt și urcând – în trei salturi – aceste trepte. Din anul 1927, când am ajuns pentru prima oară în clădirea Liceului „Constantin Diaconovici Loga” din Timișoara, și până în vara anului 1934, când am absolvit, intrarea a fost mereu aceeași: o impunătoare ușă din lemn masiv pe care o deschideau și

profesorii, și elevii. Faptul însuși că elevii nu intrau pe ușa din dos, ci chiar împingând maiestoașa ușă din față, le dădea un fel de solemnitate, umplea gestul lor cu un înțeles mai adânc: era, în această intrare comună, rânduiala lui „ce se cuvine” (și ce nu) – pentru cei mici, ca și pentru dascălii lor; un ritual nescris, dar interiorizat de toți, în care îți lăsaai afară insolențele, necuviința, asperitățile vieții private (dacă se întâmpla ca ele să apară).

Tot ce era (ori ar fi putut deveni) grosolănie, necinste, josnicie nu trecea de Înalta Poartă a Liceului „Constantin Diaconovici Loga” din Timișoara. Și închipuiți-vă clădirea Liceului nu pe o stradă liniștită, cum este astăzi, printre alte clădiri publice, blocuri, case, parcuri ale Timișoarei, ci – cum era odinioară – la marginea unui lan de porumb, piatră peste piatră în mijlocul unui câmp, cu băieți venind din toate părțile Banatului, pe jos, în căruță ori cu trăsura, din familii sărmene ori mai înstărite, pentru care – în aceeași măsură – Școala era loc al cunoașterii, al bune-cuviințe, al temeiniciei: locul în care – respectându-te pe tine – învățai să-i respecti și să-i admiri pe ceilalți.

Îl văd pe G. Călinescu ținând sub braț un catalog și coborând aceste trepte; îi văd pe profesorii mei de matematică, Domnul Augustin Coman și Domnul Vasile Mioc, pe cel de limba română – Domnul Silviu Bejan, pe cel de filosofie și limbi clasice – Domnul Constantin Cioflec:

„– Bună ziua, Domnule Profesor!

– Bună ziua, Domnule Elev!”

Cea mai extravagantă abatere de la buna purtare, în anii mei de liceu, au fost salturile prin care urcam cele șaisprezece trepte: nu înainte de a-mi fi luat elanul, la intrare, în dreptul ușii principale, și de-a fi așteptat să treacă toți colegii care urcau la pas.

Eram de pe atunci – și în pofida fabulei – o țestoasă cam ciudată: săritoare.

Zilele trecute, am intrat din nou în Liceul meu timișorean și, pentru întâia oară, în loc să sar aceste trepte, am șezut și am plâns.

Și mi-am adus aminte de oamenii care nu mai sunt, de frumusețea lor, a locului pe care – cu cinstea, cu înțelepciunea și dăruirea lor – ei l-au sfințit. Iar inima mi-a bătut mai puternic văzând, de la intrare, lângă steagul României, steagul Europei – bucata aceasta de cer albastru, înstelat, la care, nici în cele mai îndrăznețe visuri ale dascălilor mei ori ale mele, acum o sută de ani, nu am fi visat.

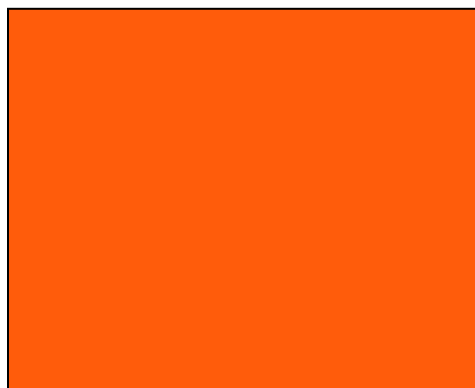
Mihai Șora
București, 2 noiembrie 2018

Sursa:

https://www.facebook.com/search/top/?q=sunt%20%C8%99aisprezece&epa=SEARCH_BOX

fotografie © Luiza Șora
Timișoara, pe treptele Colegiului Național „Constantin Diaconovici Loga”

26 octombrie 2018

CONSTANTIN NEMOIANU.
PROF. UNIV. DR.,
ABSOLVENT 1947
AMINTIRI

„Cele mai vii amintiri din copilărie le am, evident, din liceu. În toamna anului 1939 m-am prezentat la concursul de admitere organizat la singurul liceu de băieți românesc din oraș, Colegiul Național “Constantin Diaconovici Loga”.

În oraș mai era liceul românesc de fete „Carmen Sylva” pe care l-au urmat mama și apoi sora mea Steluța, care a frecventat însă - așa cum am arătat - două clase la pensionul franțuzesc „Notre Dame” din București.

Deși ca hărnicie la învățătură eram net în urma surorii mele, obișnuită cu decernarea premiului întâi pe liceu, totuși s-a întâmplat ca la concursul de admitere în liceu, să fiu clasificat pe primul loc. Nu sunt complet sigur dacă la acest rezultat nu a contribuit și faima tatălui meu, de departe cel mai apreciat pediatru din oraș și din Vestul țării, salvator a multor vieți de copii din toate categoriile sociale.

Ambele licee, cel de băieți și cel de fete, erau situate nu departe unul de celălalt, pe bulevardul Constantin Diaconovici Loga, un bulevard în formă de semicerc, cu vile elegante, care își avea un capăt în apropierea Catedralei Ortodoxe din centrul orașului, iar celălalt, în bulevardul Revoluției de la 1989 (fost Regina Maria). Pentru a ajunge la cele două licee, situate față de locuința noastră din strada Milano la o distanță de aproape doi kilometri, (mare pentru Timișoara, mică pentru București), ne stăteau la dispoziție două trasee. Primul, care urma să fie parcurs pe jos, trecea prin fața Catedralei și parcurgea trei sferturi din bulevardul C.D.Loga până la licee, cel de-al doilea, mult mai întortochiat, pe jos până în fața Operei, apoi cu tramvaiul – care pe vremea aceea traversa centrul orașului – până la

extremitatea opusă a aceluiași bulevard, de unde rămânea un traseu mai scurt până la cele două licee. De fapt, spațiul parcurs cu tramvaiul era echivalent cu cel dintre trei stații, reprezentând nu mai mult de o treime din întregul traseu.

Trebuie spus că ambele trasee ocoleau, de fapt, un drum mai drept, imposibil de parcurs la acea vreme, deoarece ar fi trecut prin imensa curte a Cazarmii, monument istoric ulterior demolat pentru câștigarea unei suprafețe neutilizate până atunci. Astăzi această curte situată în plin centrul orașului a devenit un spațiu verde, străbătut de noi bulevarde, el completând vestita serie de parcuri ale Timișoarei situate în jurul Begheiului de la nord-est la sud-vest.

În oraș mai existau Liceul german de fete „Notre Dame”, două licee germane, „Liceul German” și „Banația”, acesta din urmă cu sediul în localul în care funcționează acum rectoratul Univesității de Medicină și Farmacie, precum și un mare liceu confesional maghiar „Liceul Piaristilor”, desființat nu mult după „eliberarea” de la 23 august 1944, liceu care ocupa un mare patralater situat între Catedrală și Spitalului de Copii. În patralater erau încorporate o impozantă și frumoasă biserică romano-catolică în stil gotic, precum și o capelă, aceasta din urmă situată la etajul întâi al corpului principal al complexului, capelă transformată ulterior, după preluarea edificiului de către Politehnică, într-o mare sală de cursuri (sala A).

Desigur, ar fi dificil și neinteresant să enumăr chiar și numai

o parte a profesorilor pe care i-am avut la liceu. Pot spune, pentru început, că ei pot fi împărțiți, din punct de vedere al pregătirii lor universitare, în două categorii: „cursiștii” (cei care aveau o pregătire sumară, obținută după 1918 în urma audierii unor cursuri desfășurate pe parcursul a doar șase luni la Universitatea din Cluj) și profesorii cu facultatea completă. Așa cum se știe, după Unire, erau puțini profesori ardeleni și bănățeni cu facultatea completă, care să acopere necesarul de profesori cerut de liceele românești nou înființate.

La numai 20 de ani de la acest memorabil eveniment, i-am „prins” aproape pe toți profesorii din cele două categorii, numiți în funcții după Unire. Problema care se punea era legată de competența, uneori mai modestă a celor din prima categorie. Unii dintre ei, prin muncă și talent, reușeau să facă față standardelor impuse de nivelul mai ridicat al învățământului din Vechiul Regat, alții însă erau folosiți ca o soluție extremă. În anul 1939, anul intrării mele în clasa întâi a liceului „Constantin Diaconovici Loga” din Timișoara, director al liceului a fost - încă de la înființarea lui - profesorul de limba română Silviu Bejan, care nu preda la clasa în care învățam eu și din acest motiv, nu am prea multe informații cu privire la personalitatea sa. Într-o zi, înlocuindu-l pe profesorul de limba română, a intrat în clasa noastră, a examinat notele din catalog, nu a „ascultat”, a predat o lecție nouă și a stat de vorbă cu elevii. Mi-a făcut impresia unui om blând și liniștit. Într-o zi din primăvara anului 1940, venind la liceu, am aflat cu durere de încetarea subită din viață a directorului, vechi cardiac, care locuia la parterul clădirii. Întregul liceu l-a condus cu regret pe ultimul lui drum.

A urmat la conducerea instituției, o personalitate care a marcat o schimbare din temelii a activității, atât în planul exigențelor

profesionale, cât și în cel al disciplinei: profesorul de matematică Vasile Mioc (zis Toni). Disciplina instaurată în liceu de noul director a fost absolută, realizare obținută prin comportamentul său deosebit de aspru, dar și datorită fizionomiei sale: semăna cu Vlad Țepeș, așa cum îl știm din cele câteva gravuri apărute în cărțile de istorie (mai puțin mustața).

Elevii erau obligați să poarte număr pe brațul stâng și chipiu, iar cei care nu se conformau erau eliminați pe trei zile. Eliminarea pe trei zile era una „standard”, care se aplica pentru abateri în general minore, ca cele câteva, pe care le voi aminti mai jos. Intrarea elevilor în liceu se făcea pe o scară de serviciu între orele 7:45 și 8:00 sub supravegherea unui profesor, iar cei care întârziu și îndrăzneau să utilizeze intrarea principală erau automat eliminați. Participarea la spectacolele de teatru sau cinematograf se făcea numai pe baza unui bilet de voie semnat de diriginte, iar plimbarea pe „corso”, situat pe bulevardul dintre Operă și Catedrală, pe latura pe care erau restaurantele Palace și Lloyd era cu desăvârșire interzisă. Plimbarea era permisă doar pe partea opusă a aceluiași bulevard, denumită „surogat”, ceea ce îi nemulțumea profund pe elevi, care îi priveau cu invidie pe studenții care frecventau corso-ul propriu-zis după pofta inimii lor. Elevii care nu se conformau erau eliminați.

Cu doar trei luni înaintea examenului de bacalaureat, am fost văzut la teatru împreună cu părinții, la un spectacol decent, dar neanunțat de către autoritatea supremă a liceului ca fiind permis a fi vizionat de către elevi și am fost eliminat, deși directorul era o bună cunoștință a tatălui meu. O conversație la telefon în care s-au „amenințai” reciproc că-și vor aprinde paie, conform obiceiului din satele vecine din care proveneau amândoi, nu a avut niciun efect. Am rămas cum s-a stabilit: eliminat. Eliminații nu erau de capul

lor, deoarece aveau obligația să stea în liceu între orele 8:00-13.00 în așa-numita sală a eliminaților, supravegheată de un pedagog. Desigur, toate aceste măsuri, deși par exagerate - în comparație cu „libertățile” de azi - își aveau justificarea lor, pentru că obișnuiau elevii cu o anumită conduită și cu ideea ferm înrădăcinată zi de zi, că în viață, în societate, ca și în familie, unele acțiuni sunt permise, iar altele, nu. Dar ceea ce a caracterizat în primul rând activitatea acestui profesor a fost calitatea lui de pedagog, manifestată cu strălucire în timpul orelor de matematică, pregătite cu minuțiozitate și expuse cu o rigurozitate desăvârșită. De la acest profesor și, mai târziu, de la celebrul profesor de Electrotehnică, Plautius Andronescu de la Politehnica din Timișoara, am învățat să scriu frumos și ordonat pe tablă, una din condițiile - după părerea mea - indispensabile pentru urmărirea și înțelegerea de către elevi sau de către studenți a unei demonstrații de matematică sau dintr-un alt domeniu apropiat care folosește „unealta matematică” (sintagmă frecvent folosită de Pl. Andronescu). Nu aş putea spune că profesorul Vasile Mioc era foarte iubit de elevi, dar trebuie să subliniez că elevii s-au solidarizat în unanimitate cu el (solidaritate liberă, nu impusă) atunci când a fost arestat și trimis la Caracal, într-un lagăr de deținuți politici. A fost poate prima manifestare a spiritului Timișoarei împotriva barbariei comuniste. Lucrurile s-au petrecut în felul următor: în timpul unei manifestații cu prilejul zilei de 10 Mai, din anul 1946, încă Ziua Națională a României, elevii liceului, cu toții promonarhiști, (îmi pare rău că trebuie să îi dezamăgesc pe republicanii de azi, dar aceasta a fost situația atunci) au defilat cu portretul Regelui Mihai și au scandat Regele și Patria! Regele și Patria! atât de insistent, încât au indispus profund

„sensibilitatea” autorităților de atunci, care au dispus arestarea directorului și a directorului adjunct Iuliu Ilca, oameni care din câte îmi amintesc, nu aveau niciun fel de păreri pro sau antimonarhiste. În plus, elevii mai aveau obiceiul de a purta la rever chipul regelui, decupat din timbrele poștale ale vremii. (Vă rog să nu vă indispuceți, stimați tovarăși de azi - câți mai sunteți - așa erau vremurile la Timișoara pe atunci ...). Elevii s-au strâns în fața Prefecturii, unde directorul a fost reținut și au scandat cu atâta insistență numele lui, încât torționarii de serviciu au fost obligați să-i permită directorului să apară la una din ferestrele clădirii, pentru a le face un semn de salut cu mâna. În ziua următoare, aflând că directorul și adjunctul lui urmau să plece sub escortă în lagărul de la Caracal, elevii s-au strâns de dimineață pe peronul gării „Domnița Elena” pentru a-i saluta și pentru a-și manifesta solidaritatea cu ei. „Sejurul” lor în lagăr a durat câteva luni; toamna au fost eliberați și li s-a permis să-și reia funcțiile anterioare arestării. După 1948, intrarea lor în mult iubitul partid comunist, transformat peste noapte în partid muncitoresc român (PMR), nu a mai putut fi evitată.”

**Sursa: Amintiri ale unui
timişorean,
Constantin Nemoianu,**

**DAN OANA SIMONA –
ABSOLVENTĂ 1987**

DUPĂ ANI ȘI ANI ...

Chiar dacă liceul l-am terminat acum treizeci de ani, agitația din fiecare toamnă mă face să-mi amintesc cu drag de **momentele** celor patru ani frumoși, finalizați cu un examen de bac ... Apoi facultatea... Apoi ... drumurile carierei.

Nu îți dai seama cum trece timpul, iar la final, când realizezi cât de repede s-a scurs, parecă ai vrea să-l

dai înapoi și să mai trăiești puțin anii adolescenței, o viață plină de întâmplări, persoane, zâmbete, nopți nedormite și teste neanunțate ...

Prietenii pe care le legi, ori nenumăratele și memorabilele aventuri prin care treci alături de colegi sunt pur și simplu nemuritoare. Cu unii poți avea o relație simplă, de amicitie, cu alții vei fi doar simplu coleg, iar cu alții vei crea acele prietenii strânse și puternice.

Emoțiile de început, orele plictisitoare, trezirea grea de dimineață, bilețelele trimise în ore și foșnetul caietelor ascunse în bancă, pauzele mult așteptate, râsetele din timpul orelor, nelipsitele porecle date profesorilor, copiatul temelor, întârzierea la ore, somnul dulce de la ora de istorie, lacrimi vărsate pentru notele mici, prima oră „adormită” și ultima oră mult așteptată, cărți de citit, compuneri de făcut, chiulitul de la ora de germană, absențe nemotivate, motivări inventate și mult așteptata zi de duminică, (întrucât în perioada „epocii de aur” sâmbăta nu era liber) reprezintă un crâmpei din viața mea de liceeană.

Mi-e dor de tine, drag liceu! Mi-e dor să pierd timpul aiurea și să duc o viață monotună. Mi-e dor să râd în ore, să aștept cu nerăbdare să sune clopoțelul de pauză, să mă amuz cu colega de bancă când încercam să copiem la o lucrare neanunțată, mi-e dor de prăjiturile gustate „pe fugă” la cofetăria Trandafirul sau de nectarul bulgăresc care costa doar 2,50 lei, de escapadele din timpul orelor de practică pe la bazele sportive Electrica sau Banatul ...

Și îmi mai este dor de zilele când profu' de sport, domnul Murgu, îi vâna pe fumători prin curtea școlii unde ne vărsam amarul, ne sărbătoream, unde am învățat uneori cum să fim o clasă și să fim prieteni, nu doar colegi sau de zilele când canicula ne gonia pe terasă la Bănățeană ...

Cum aş putea să uit de orele de matematică în care stăteam ascunsă cu capul în caiet, cu speranța că nu voi fi scoasă la tablă să rezolv exercițiul pe care l-am copiat în pauză, mai devreme, în zece minute în care am scris mai bine de cinci pagini de exerciții matematice, care mai de care mai complexe. Când scăpam de o astfel de oră, orice altă grijă era nimic, asta dacă nu cumva după ora de matematică urma ora de chimie, istorie sau fizică, unde același sentiment de panică te cuprindea, până când – inevitabil - erai scos la tablă, fiind pus în fața unui exercițiu (pe care în mintea mea nici Einstein nu-l rezolva), dezamăgită oarecum că am luat patru, dar bucuroasă că am scăpat de un stres și că până la ultima oră de română (preferată) nu mai erau decât două ore, una de engleză și una de geografie. Este imposibil să uit și așa-zisele „chestii comuniste”: serile chinuitoare petrecute la lumina lumânării, pe care le blestemam cu fiecare ocazie sau de temele care nu se desfășurau într-o atmosferă tocmai plăcută, de bentița care trebuia obligatoriu purtată de către noi, fetele, altfel riscai să ajungi la „munci” mai puțin plăcute cum ar fi spălarea geamurilor în sala festivă, ca urmare a „exmatriculării” de o zi ... și de multe alte neajunsuri cu care te confruntau în perioada anilor 1980 și pe care nu doresc să le aduc la cunoștință.

Și-mi este dor de „profa de română”, doamna Emilia Ungureanu, care a stârnit în mine la început stări atât de contradictorii, dar a sfârșit prin a fi un model. A rostit cuvinte grele când noi eram niște copii prea mici pentru a le înțelege. Atunci am crezut că îi place doar să ne chinuie. De fapt, își dorea să începem pregătirea pentru viață.

Îmi amintesc și acum cât de tare ne stresau lucrările de control, biografiile, bibliografiile și toate celelalte „literaturi de specialitate”. Dar dincolo de toate astea, de materie și de termeni, erau povești de viață și

povește prețioase pe care, de multe ori, nu le descifram pentru că nu eram suficient de „alfabetizați”. A lucrat însă cu tact, urmărind ca în spatele fiecărui exemplu să strecoare un secret al vieții care urma să ni se desfășoare în fața ochilor. Ne-a învățat să iubim cărțile ca pe o prelungire a sufletului nostru, iar pentru mine, acest om a însemnat o revelație profesională și sunt convinsă că mai sunt multe alte generații care pot spune același lucru despre dânsa.

Patru ani, mii de emoții, hohote de râs, săruturi pe fugă, fluturi în stomac, sentimente, prietenii pe viață, entuziasm, frică, bucurie, poate regret, aceleași chipuri calde care îmi vor rămâne în minte și în suflet. Nu e ușor să fii adolescent, dar nimic nu poate înlocui magia acestor ani, felul în care percepi fiecare lucru, întrebările care te macină și al căror răspuns îl poți găsi a doua zi de dimineață, sau... poate nu-l mai găsești niciodată. Cam aceasta este adolescența. Pe scurt, este iubire intensă adunată cu gelozie, teama de nou, ambiție, speranță și încredere, toate înmulțite cu un număr mai mic sau mai mare de ani, depinde de graba fiecăruia de a intra în viață.

Liceul a fost ceva special, am fost o mare familie, am fost și vom rămâne „nebunii din Loga - a XII-a F”, patru ani cu multe momente superbe, alături de colegi și profesori minunați, într-o școală “de nota 10”.

Le mulțumesc tuturor profesorilor care „m-au făcut mare” și tuturor colegilor mei pentru sentimentele pe care am avut ocazia să le trăiesc alături de ei, iar tinerilor din noua generație le doresc să aibă o viață plină de reușite, în care planurile lor să devină realitate, iar greutățile să nu le „stingă” gingășia și frumusețea sufletească. Mult noroc!

CENTENARUL COLEGIULUI NAȚIONAL „C. D. LOGA” O ISTORIE VERSIFICATĂ REALIZATĂ DE COLONEL (R) NICOLAE ANDRONESCU, ABSOLVENT 1947

*Ce-ar fi să-mi deșert paharul
(Așa mi-a venit în gând)
Să cinstesc, eu, Centenarul,
Vers cu vers și rând cu rând!*

*Și n-ar fi, cred, catastrofă
(Așa mi-am făcut un plan)
Dacă-ș scrie câte-o strofă
Pentru fiecare an!*

*Strofele, exact o sută.
Le ofer precum un dar,
Ca pe o ofrandă mută
La al nostru Centenar.*

*Dascăli din vremea logană,
Dintr-al nost mic univers.
Renasc azi, din a mea pană,
Într-o strofă sau un vers.*

*La capătul multor ore,
Răscolind în sus și-n jos,
Am ales nume sonore
Dintr-un trecut glorios.*

*Căutând bibliografie
Ca să scriu tot ce am în plan,
Am dat de-o monografie
A lui Pavel Petroman.*

*Am citit-o pe-ndelete,
Fără grabă, cu temeie,
Și-am cules date concrete,
Nume, fapte și idei.*

*Cu profesori de-odinioară.
Chiar și-n vremuri de război,
Toți, cu dragoste de țară.
Și toți îndrăgiți de noi.*

*În această zi festivă
Și absenți, dar și prezenți,
Amintesc deopotrivă
Dascăli, dar și absolvenți.*

*Ca director, în premieră
Nu mai știu în care an,
Ca român, om cu manieră.
Fu numit Silviu BEJAN.*

*Alt director, următorul,
Se afirmă an de an!
Cine-i oare profesorul?
Domnul Augustin COMAN.*

*De directori nu duc doru
Că apar, în plin război,
CIOFLEC, ROȘIU-ROȘIORU
OANCEA Ursu, mai apoi.*

*Altă minte luminată,
Care le-a venit în loc
E-un profesor de socoată
Repsectiv Vasile MIOC*

*Dar cum poți să-i ai în pază
Pe cei nedisciplinați?
Mioc e cel ce „inventează”
Sala cu eliminați!*

*Nu că fac pe misteriosu,
Dar apar, pe rând, tiptil,
BĂRCĂNESCU și cu GROSU,
Dar și-un MEȘTER bun, Emil!*

*Un recor de rezistență.
Doispezece ani în șir,
Un model de exigență,
Domnul BĂLAN Trandafir.*

*Doi ani plus o săptămână,
Nici mai mult, nici mai puțin,
A luat frâiele-n mână
DRĂGUȘANU, Valentin.*

*După care, lungă vreme,
Nouă ani, an după an,
Înarmat cu teoreme.
Domnul profesor VIRIȘ Ioan.*

*Un om liniștit din fire,
alt director, și el fin,
Nouă ani (cu prelungire!)
Fu numit CRAINA Dorin.*

*NEGOESCU Nicolae,
Director trei ani la rând,
Dar s-a stins ca o vâpăie
Și nu-l vom uita nicicând.*

*Șapte ani mai fu cârmaci,
Un ilustru fizician,
Gospodar bun și dibaci -
Domnul profesor NEDIN Ioan.*

*De atunci mulți ani trecură
Și-alți directori s-au impus,
Iar printre aceștia fură
Exact trei de sex opus!*

*Cine-acoperă deci zona
Directoare, după plan?
Mai întâi STOIA Simona,
Apoi Mariea ȘTEFAN.*

*Iar a treia, cea mai dragă
(Ca să-mi iasă rima fix!)
A fost Gizela FUIOAGĂ”
Pentru „fix” am rima „pix”!*

*Și RADOVAN Alexandru
Fu director mul iubit.
Om de treabă, dar și tandru!
(Altă rimă n-am găsit!)*

*Dar de câțiva ani încoace,
Alt director, cel mai fin,
Care tuturor place,
Domnul Tihomir MILIN.*

*E un om dintr-o bucată,
Cu dragoste de liceu,
Exigent ca altădată
Și-așa vrem să-l știm mereu!*

*Am citit toți directorii.
Numărați - exact un pol!
Profesorii, următorii,
Gata sunt să-și intre-n rol!*

*La franceză, profesoară
Ne-a fost, de la primul an,
Ca ARON, o domnișoară,
Apoi Doamna FENEȘAN!*

*Cu franceza ei, aleasă,
Dar și-n spririt francfon,
Dirijează cu-a ei clasă
„Sus pe pod în Avignon!”*

Cu maniere elegante,
Cine vine-n urma ei?
Bonom și mereu pe poante,
Domnul profesor BRASEY.

Dacă un elev, în clasă,
Proptea banca într-un cot,
Domn profesor nu se lasă
Și îl critică de tot,

C-un exemplu la-ndemână
Din Biblie, explică clar:
-Și Samson ținea în mână
Tot o falcă de măgar!

Tot el ne explică bine,
Deci să fii atent ce faci:
Nu împung, vorbind de-albine,
Nu-nșeapă, vorbind de vaci!

Și-alți profesori își fac faimă,
La franceză, zi de zi,
Dintre toți, cei mai de spaimă
HANGANU și Louis COMBI!

De-acuma gata cu franceza!
Germana-i acum la rând,
Cu profesor Stoica GHEZA,
Om de aur, cu suflet blând!

Nicidecum ros de ambiții,
Calculat în orice gest,
SÂNDULESCU-al nostru, „Schiți”
Pictor talentat, modest.

Prea modest și tocmai de aia,
E prin cei mai dragi ai mei!
A murit la Mogoșoaia,
Într-o zi de Sfântu-Andrei,

Lae URSU, la cântare,
Până azi neîntrecut
Cu a lui nemuritoare
„Paparudă” din trecut!

Cu bagheta lui celebră,
Se afirmă ca dirijor,
Conducând mereu în febră
Al liceului drag cor.

Ce-o fi cu așa hărmălaie?
Spre coriști, pentru învăț,
Bagheta lui URSU Lae.
Zboară-n aer ca un băț!

Lecțiile de istorie
Cu profesor ILIEȘIU
Le păstrez și-azi în memorie
Și-o să-ncerc să le descriu!

Și ce spun nu-i vorbă goală,
Dimpotrivă, cu temei,
Că pe toți băga în boală
Cu ai săi „domni mărunței”

Deși plin de bunătate.
Știa și să fie dur
Cu câte un șut în spate,
Respectiv un „șfarț” în tur!

Și tot el ne face darul,
Iar eu fan al lui rămân,
Când ne-oferă „Calendarul
(Zis al) bunului român”.

BÂCU, -al nostru diriginte,
Refugiat și plin de-amar
Ne-a fost ca și un părinte,
La română, titular.

SĂMĂILĂ, secretarul,
Jovial, bine-dispus,
Cu simț de umor cu carul,
Dar și cu niște kile-nplus!

PAU, cu râvnă și cu artă.
Unui vis vechi îi dă ghies
Și-a Banatului său hartă
El o face cu succes.

Și TĂȚARU e pe fază,
Renumit cu-al său năsuc!
Ce „năsuc”? Năsoi! De gorază!
Demn să intre-n Guinness Book!

CONTREA, în zoologie
Și-n botanică, briliant,
Enciclopedie vie,
Un adevărat savant!

C-o neobosită pană,
Traduce, cu mult succes,
Pentru Opera clujeană.
Aida lui Radames.

Orele de la chimie
Noi le savurăm din plin
Cu al nost LUPȘA Ilie,
Inimă de aur fin!

Fără-să intru-n amănunte,
Dar pătrunși cu mult elan,
Elevii, cu MIOC în frunte,
Cu ILCA și NĂDĂBAN,

La miting, cu mic cu mare,
Dintr-o zi de 10 Mai
Fac o zi de sărbătoare,
Ziua Regelui Mihai.

Consecința fu cam dură:
Fără niciun tribunal,
Cam trei luni, toți trei făcură.
În lagăr, la Caracal!

Născut din zori albastre,
Iată, ca un semn divin,
„Țara visurilor noastre”
A lui COSMA Augustin.

Dar și-n „Rânduri bănățene”
Au colaborat în ea,
Cele mai alese pene,
Mai ales din Loga mea.

Pagini de literatură
Scrise de elevi cu har,
Dar literatură pură
Cum găsești azi tot mai rar.

Dascălii, oameni de onoare
Noi nu-i vom uita nicicând,
Dar acum, în continuare,
Absolvenții sunt la rând.

Lista o declar deschisă.
Și-o să-ncep cu cei mai vechi,
Și, după-o lege nescrisă,
Mai întâi cu trei perechi!

Brutus și Bujor IMBROANE,
Primii sunt ce-n minte-i am,
Ca logani cu vechi galoane,
Fii ai marelui Avram.

După care, simt nevoia
Să evoc alți doi copii,
Mircea și Virgil MILOIA,
Ai lui Ioachim dragi fii.

Doi altelți cu greutate (!),
Prezenți și ei la apel,
Frații RAICA, lași în spate:
Mihai, dar și Aurel.

Spre mândria tuturoră
Ca ministru pe mari cai,
Ca educator fu ȘORA,
Pe-al său nume mic, Mihai.

Miniștri de calitate
Am avut până mai ieri,
BABUȘCIAC, la Sănătate
OGÂRLACI, pentru mineri,

ANASTASESCU, în clasă
Un elev studios, mereu,
Cu o aură glorioasă,
Premiant pe-ntreg liceu!

Despre el, doar vorbe bune:
Decebal a fost perfect
Și-a condus cu-nțelepciune,
Timișul, când fu ... prefect!

Alt logan, model în toate,
Mai tânăr dar în alt gen,
Tot prefect de calitate
Fu DOGARIU Eugen!

Profesorul GANȚ Ovidiu,
Tânăr, dac cu cuget clar,
Ar avea loc și-n prezidiu,
Că doar e parlamentar.

Dar tot Loga mai procură,
Printre-atâția alți băieți,
Scriitori de anvergură,
Prozatori, dar și poeți.

Cine oare-i sciitoru
Cu al său vrăjit condei:
El e Radu THEODORU
Din promoția patru-ștrei.

A avut parte de glorie,
Și toți ne mândrim cu el,
Cu-ale lui cărți de istorie
C-un stil de înalt nivel.

Am și-alt scriitor pe listă
Și-ncerc să-l prezint aici,
Că a scris și-ntr-o revistă
MĂRGEANU, fost Marghetici!

Marghetici, cu mare fală
Ca logan bine-nfeles,
Scrie amintiri din școală
În romane de succes.

Mugurel JULA e-autorul,
Despre el așa relev,
Al școlii evocatorul;
La Loga opt ani elev.

Scriitor cu pană rară,
Stabilit peste ocean,
Dar mai vine și prin țară,
E Sorin COMOROȘAN.

Nu-l uit pe DAMIAN Ureche,
Un talent fără egal,
Și el, poet nepereche
Cel puțin pe plan local.

Cu-ale sale epigrame
Umorist din cei mai grei
(Nu numai în kilograme)
Ionel Iacob, zis BENCEI.

Pe PLAPȘA n-am cum să-l critic,
Cum fac alții-n alte părți!
A fost deținut politic
Și a scris și două cărți.

După ce-a trecut „furtuna”
Spre lectură făcând vad.
„Soarele din Nord” e una,
Alta e „Popas în iad”.

Printre alți logani de fală,
Mai am și alți oameni mari,
Profesori de-naltă școală.
Ba chiar universitari.

Cine-o fi loganul mare?
E un prieten bun de-al meu,
Ales Cetățean de-onoare!
E chiar el: Titus Babeu!

Merită cinstit anume,
Nu doar ca fost logan,
Ci ca dascăl de renume,
Și apoi - academician.

Mai au merite egale
Universitari onești,
ȘICLOVAN, la Jiu, în Vale,
NEMOIANU-n București.

Dar am și o not-aparte
Despre Nemoianu-al meu,
C-a scris cu succes o carte
Cu amintiri de prin liceu.

RADU Adrian, în Moldova,
A ajuns decan în Iași,
PREDA Marius, la Craiova -
Rector, la olteni frunțaș!

Medici cu renume sunt,
Printre mulții absolvenți.
HENNING, profesor de-onoare
Eminent și ca student!

Oameni mari avem și-n teatru,
Talentați, însă și culți!
Amintesc numai de patru,
Dar, de fapt, sunt mult mai mulți.

Caricaturist de seamă,
Regizor timișorean.
Mare as și-n epigramă
E IONESCU Radu Dan.

Fost elev în vechea Loga,
Ca actor tot june-prim
Iurie DARIE fu în vogă
Cu el tare ne fâlim.

MAPROZAN, urcând pe scară,
Făcu-n școală mult tapaj
Cu-a lui performanță rară,
Urcând vaca la etaj!

Și-n secrorul Sănătate
Pot ca să citez destui,
Medici de specialitate
Fiecare cu al lui.

Remarc, din patologie
Mai întâi două figuri:
DRĂGAN, în urologie,
Teodor ȘORA în fracturi.

Nu e cazul să mă-npiedic
De SEDAN și spun așa.
El fu cel mai mare medic”
De doi metri și ceva”

Avocat cu bun renume,
Președinte de barou,
SECOȘIANU pe-al său nume,
A adus un suflu nou.

Candid ca și copilul
Din Teregova natală
Ne veni și HOGEA Pilu.
Că s-a săturat de țară.

CARA, un om de milioane
Tot de Loga absolvent
Comandor, pilot pe-avioane
Comandant de regiment.

Școli au fost întotdeauna,
Fiecare cu-al ei rost,
Dar ca Loga nu-i niciuna
Nu va fi și nici n-a fost!

Și acum, la despărțire,
Pot să spun fără smintire
La liceu, făcurăm carte
Și-i o mare mulțumire.

Cinste marilor săi dascăli
Ce-au jertfit suflet și minte
Spre a lumina cărarea
Vieților noastre grăbite!

**Colonel (r) dr. Nicolae
Andronescu,
Promoția Loga 1947**

Colectivul de redacție:

Profesori:

Director, prof. Tihomir Milin

Director adjunct, prof. Violeta Craina

Prof. Mihaela Micicoi

Prof. Claudia Spineanu

Prof. Rodica Ivan

Design copertă: Prof. Sorin Scurtulescu și Informatician Marius Inășel

Elevi:

Carla Barna, clasa a IX-a F

Andrei Pașca, clasa a MI1